

Az első cs. kir. szabad. dunagőzhajózási-társaság.

A személyszállító gőzösk MENET RENDE

1865. évi április 19-től kezdve további rendelkezésig.

A DUNÁN.

Lefelé.

Linczről Bécsbe naponként 8 órákor reggel.
 Bécsből (Duna-csatorna) Pozsonyba: (a helyi-gőzessel) naponként 5 órákor délután.
 Bécsből Pestre: naponként 6 1/2 órákor reggel.
 Esztergomból Vácra Pestre: naponként 5 1/2 órákor reggel a helyi-gőzessel és 4 óra felé délután a bécsi hajóval.
 Vácra Pestre: naponként 7 1/2 órákor reggel és 1 órákor délután a helyi-gőzessel és 5 óra felé este a bécsi hajóval.
 Bogdányból Sz.-Endre és Pestre: naponként 5 órákor reggel.
 Pestről Soroksar, Ráczkeve Tassra: naponként 3 órákor délután.
 Pestről Mohácsra: naponként 6 órákor reggel.
 Pestről Zimonyba: hétfőn, szerdán és szombaton 6 órákor reggel.
 Pestről Orsova, Giurgevo, Galacz- és Konstantinápolyba: szerdán 6 órákor reggel.
 Zimonyból Orsova, Giurgevo, Galacz- és Konstantinápolyba: csütörtökön reggel, a pesti személyszállító-gőzök megérkezése után. (Orsovánál hajóváltotással).
 Baziaschról Orsova, Giurgevo, Galacz és Konstantinápolyba: csütörtökön délután, a pesti vasúti vonatot megérkezése után. (Orsovánál hajóváltotással).
 Orsováról Giurgevo, Galacz és Konstantinápolyba: pénteken délután.

Fölfelé.

Bécsből Linczre: naponként a Duna-csatornából 6 órákor reggel, Nussdorftól 7 órákor reggel.
 Pozsonyból Bécsbe (a helyi-gőzessel): naponként 6 órákor reggel.
 Pestről Bécsbe: naponként 6 órákor este.
 Pestről Vácra és Esztergomba: naponként 8 1/2 órákor délután a helyi-gőzessel és 6 órákor este a bécsi hajóval.
 Pestről Vácra: naponként 10 órákor délután és 8 1/2 órákor délután a helyi-gőzessel és 6 órákor este a bécsi hajóval.
 Pestről Sz.-Endre és Bogdányba: naponként 4 órákor délután.
 Tassról Ráczkeve, Soroksar és Pestre: naponként 5 órákor reggel.
 Mohácsról Pestre: naponként 8 órákor este.
 Zimonyból Pestre: hétfőn, szerdán és szombaton 2 órákor reggel.
 Baziaschról Pestre: pénteken délután.
 Orsováról Pestre: pénteken reggel.
 Galaczról Orsova, Zimony és Pestre: hétfőn reggel (hajóváltotással Orsovánál).
 Konstantinápolyból Galacz, Orsova, Zimony és Pestre: csütörtökön 3 órákor délután. (Orsovánál hajóváltotással).
 Orsováról Giurgevo, Galacz és Konstantinápolyba: pénteken délután.

Az Odessába való utazás Galaczon át a császári orosz gőzöskökkel, vagy Küstendjén át az osztrák Lloyd gőzöskökkel történhetik.

Gyórhajózási összeköttetés

Bécs, Pest, Baziasch, Giurgevo (Bukarest), Braila, Galacz (Jassy), Konstantinápoly és Odessa között.

I. Bécsből: vasárnap 6 1/2 órákor reggel.
 Pestről: hétfőn 7 órákor reggel.
 Baziaschról: kedden 8 1/2 órákor reggel.
 Erkezés: Giurgevo: szerdán délután.
 Czernawodára: szerdán este.
 Konstantinápolyba: pénteken reggel.
 Galaczra: csütörtökön reggel.
 II. Baziaschról szombaton 8 1/2 órákor reggel.
 Erkezés: Giurgevo: vasárnap délután.
 Czernawodára: vasárnap este.
 Konstantinápolyba: kedden reggel.
 Galaczra: hétfőn reggel.

A DRÁVÁN.

Kottori-Kakonyáról Eszékre: szombaton 3 órákor délután. Eszékéről Kottori-Kakonyára: kedden 6 órákor reggel.

A TISZÁN.

Szegedről Zimonyba: szerdán reggel. Zimonyból Szegedre: vasárnap délután.

A SZÁVÁN.

Sziszekről Zimonyba: hétfőn és csütörtökön délután. Zimonyból Sziszekre: vasárnap és csütörtökön reggel.

A szerb-bosznia-part hosszában:

Breskáról Schabácsra: kedden délután.
 Schabácsról Belgradra: szerdán reggel.
 Belgradról Orsovára (Baziasch érintésével): csütörtökön reggel.

A személyszállító-gőzösk megérkezése Pestre:

Bécsből: naponként 7 óra felé este.
 Mohácsról: naponként 3 óra felé délután.
 Zimonyból: vasárnap, kedden, csütörtökön 3 óra felé délután.
 Pest, április 14-én 1865.

Az első cs. k. sz. dunagőzhajózási-társaság főügyvivőse Magyarországon.

Csak 1 1/2 osztrák forint az ára
 alulírott bankháznál egy negyed eredeti sorsjegynek, fél sorsjegyre 3 forint, egész sorsjegyre 6 forint a f. é. május 24-én kezdődő a szabad Frankfurt város által felállított s biztosított

nagy pénznyeremény-sorsjátékhoz;
 a kisorsolándó töké összege:

1 millió 909,630 forint.

14,800 nyeremény közt következő főnyeremények találhatók, ugymint:
 200,000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000, 20,000, 15,000, 12,000, 10,000, 5,000, 4,000, 3,000, 2,000; 117-szer 1000; 111-szer 300 stb. forint.

Ezen jutalomdíj-sorszhúzás csak azért is ajánlatos, mert az állam részéről a legnagyobb előnyök s legjobb biztosítékok nyújthatók, melyről mindenki magának a hivatalos játékterv által, mely ingyért küldetik meg, tudomást szerezhet. A nyeremények Németország minden városaiban közvetlen a húzás után az alulírott bankháznál egyleti ezüst forintokban fognak kiűzteni, mely ház által a hivatalos sorszhúzási lajstromok, az illető résztvevőknek szintén meg fognak küldetni.

E tárgyban megrendelések a pénzösszeg beküldése mellett közvetlen alulírott, mint az ezen sorsjegyek eladásával megbízott bankházhoz lesznek intézendők.

Moritz Homburger,
 Trierischer Platz 9, in Frankfurt am Main.
 1079 (2-8)

SIGL G.,
 gépgyáros Bécsben,
 IX. Bezik, Eisengasse Nr. 5.

ajánlja az általa készített mezőgazdasági gépeit.

ugymint:

Locomotive esélőgéppel együtt:

egyszerű tisztító-művel	8	10	kettős tisztító-művel	8	10	lóerőre
4600	5100	4750	5250	ft. a. é.		

Csészlőgépek emelő-csigával:

2	3	4	6	lóerőre,	kézi-csészlőgépek
270	300	350	400	ft. a. é.	200 ft. a. é.

Vetőgépek:

Garret-féle 13-soros,	Hornsbj-féle 13-soros,	Smith-féle széles szórással
400	500	200 ft. a. é.

Nyitvaálló emelő-csigák:

1	2	3	4	6	lóerőre
250	360	360	450	550	ft. a. é.

Örlő-malmok, tisztító-malmok, kukorica-morzsolók, répaemelő-gépek, szőgírnyos boronák, szecsakavógók stb.
 Eredeti angol gépekből saját gyártmányainkkal összehasonlítás végett szintén raktár tartatik.

A gépek szilárdsága- s hasznavehetőségét jótállás biztosítatik, s különleges kivánatra a gép itt próbákép mozgásba tehető.

Részletes árszabályokat a legnagyobb készséggel s bérmentesítve bocsátok rendelkezés alá.

Ajánlom továbbá a már évek hosszú során a legjobb hírből álló telepítvényemet, mindennemű álló-gőzgépek, gőzmozdonyok, hajógepek, örlő-, fűrészelő- és olajmalmok elkészítésére; elfogadok továbbá:
 Pápr- és czukorgyár, valamint serfőzési és kőszénbányai felszereléseket, műhelyek berendezését, szivattyúzó-művek, rézműves munkálatok, könyynyomó-gépek stb., és vasöntődei tárgyak elkészítését.

Az inent elősorolt tárgyak személyre vételével mindenki könnyen meggyőződhetik arról, miszerint habár mezőgazdasági gépeim raktára Bécsben a legnagyobb s tartalomra nézve a leggazdagabb is, a készlet előmunkálataira megkívánható nagy töké befektetést feleslegesnek tartom, minél fogva tisztelettel felkérem mindazokat, kik ebből idetzett géptárgyak kivételével engem megbízni ohajtanának, hogy megrendeléseiket mihamarabb hozzám intézzék, mely által azon helyzetbe jutok, hogy rendkívüli kívánalmaknak is gyorsan és tüköletesen megfelelhetek; a nálam vásárolt és hosszabb használat után megroggalt gépeket a lehető legrovidebb idő alatt ismét hasznavehetővé teszek.

Ez alkalommal nem hagyhatom érintetlenül, miszerint azon cselekedések, melyeket egy angol cég itteni főraktára ez eddig vállalataim ellen intézett, — csak is arra alkalmasak, hogy versenyzésem jelentősége, s azon fokot, mely öneli semmiesetre inyére nem lehet — világossá tegye — anélkül, hogy engemet hasonló eszközök követésére bírhatna, a fennírtott czég ezen eljárására jobb és olcsóbb gépek kiállításával felelek.

Végül azon biztosítással lépek a nagyérdemű gazdaközönség elé, hogy gyártmányaim jósága, szilárdsága, cselzésrűsége és munkaképessége fellett mindazon készségeget átvállalom, mely csak egy tisztes üzletvezérről várható, s kérem, legcselekedőbb próbamegrendelés által az itt mondottakról szíves meggyőződést szerezni.

Ház- és háztelek-eladás.

Pesten, az aradi-utczában (Térz-külváros), egy ház. 650 négyszög ölet magában foglaló háztelekkel együtt, szabad kézből eladandó. E tárgyban bővebb értesítést ad: a „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” kiadó-hivatala Pesten, egyetem-utca 4-ik szám alatt.

18-ik szám. Tizenkettedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, április 30-án 1865.

Előfizetési feltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csúpan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft. — Csúpan Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyezer használt petit sor ára, vagy annak helye egyszeri ígtatásnál 10 krba; háromsor: vagy többszöri ígtatásnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstejn és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelk Alajos. — és Pesten: a kertész-gazdászati ügynökésg Is. Jószeftér, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden ígtatás után 30 ujkr.

Cobden Richard.

(1804—1865.)

Cobden Richardban Anglia egyik legnemesebb polgárát, a világ egyik legnagyobb emberét, a polgárosodás egyik legmerészebb, legkitartóbb, és egyik legdiadalmasabb előharcosát vesztette el.

Magyar embernek különösen nehéz e nagy, jó és nemesszívű férfi halálára gondolni. Cobden nagy rokonszenvvel viseltett hazánk iránt, s e rokonszenvnek számtalanszor adta zajtalan, de tevékeny tanújeleit azon hazánkfiainak emberszerető tá-

galmának volt eredménye. Korán jutván árvaságra, egy londoni nagybátyja, kinek gyapotkermelke kereskedése volt, üzletébe fogadta, s Cobden itt ismerkedett meg a kereskedés első elemeivel. Itt azonban nem volt sokáig maradása, mert nagybátyja megbukván, Cobden egy stockporti színező gyárhoz volt kénytelen ugynevezett kereskedelmi utazónak (commis voyageur) szegődni, s ez alkalommal beutazta Európának több országát. Szorgalma, becületessége, és üzlet-

galmának volt eredménye. Korán jutván árvaságra, egy londoni nagybátyja, kinek gyapotkermelke kereskedése volt, üzletébe fogadta, s Cobden itt ismerkedett meg a kereskedés első elemeivel. Itt azonban nem volt sokáig maradása, mert nagybátyja megbukván, Cobden egy stockporti színező gyárhoz volt kénytelen ugynevezett kereskedelmi utazónak (commis voyageur) szegődni, s ez alkalommal beutazta Európának több országát. Szorgalma, becületessége, és üzlet-

COBDEN RICHARD.

Két eszménye volt: **szabadság és béke.** Ámde ő nem vesztette idejét üres ábrándokra. Szabadság az állam minden polgárának, és anyagi jólét a társaság minden osztályában s a föld minden részein: e két-tőben látta ő a béke legjobb biztosítékait; valamint viszont béke — béke a társaság tagjai és osztályai, s béke a föld minden nemzetei közt — volt szerinte a szabadság és jólét multhatatlan feltétele. S a siker, melyet Cobden hosszú, és gyakran reménytelennek látszó küzdés után aratott, s mely a brit birodalomnak és az egész világnak új korszakot nyitott, bőven igazolta nézeteit.

Cobden Richard Sussex megyéből származott, s 1804-ben jun. 3-án született Durnfordban, Midhurst mellett, hol apja egy kis gazdatelket (farm) tartott haszonbérben. Cobden-

galmának volt eredménye. Korán jutván árvaságra, egy londoni nagybátyja, kinek gyapotkermelke kereskedése volt, üzletébe fogadta, s Cobden itt ismerkedett meg a kereskedés első elemeivel. Itt azonban nem volt sokáig maradása, mert nagybátyja megbukván, Cobden egy stockporti színező gyárhoz volt kénytelen ugynevezett kereskedelmi utazónak (commis voyageur) szegődni, s ez alkalommal beutazta Európának több országát. Szorgalma, becületessége, és üzlet-

ról az a monda jár, hogy gyermek korában apja jubai körül pásztorkodással foglalkozott volna. A kis Richard olvasáson, íráson és számoláson kívül semmi tudományos nevelésben nem részesült, s mindaz, a mit e tekintetben idővel magáévá tett, saját szor-

szonyaiban tanusított ügyessége által csakhamar társ lett a stockporti üzletben, s nem sokára tekintélyes helyet kezdett elfoglalni Észak-Anglia gyáros osztályában. — Összeköttetései Stockportban és Manchesterben gyorsan szaporodtak. — Gyártmányai —

mondanunk, hogy Cobden volt a mozgalom lelke, s hogy az ő tiszta, egyszerű és meggyőző szónoklata csodálatos tette mindenütt. A kormány ellen 1841-ben bizalmatlanság lón szavazva, minek következtében az alsóház feloszlatván, új választás történt, s Cobden, ki ekkor már az angol nép egyik legnépszerűbb embere volt, ez alkalommal választatott meg Stockport által alsóházi tagnak. Cobden nem annyira csillogó, mint meggyőző szónoklata által, a parlamentben már az első napokban megalapította tekintélyét mint államgazda, szónok és államférfi, s ezután csak élete feladatának élt, annak t. i., hogy a szabad kereskedés nagyszerű tanait valósítsa. Évekig tartó hosszas küzdés után Cobden végre oda vitte a dolgot, hogy maga az akkori miniszterium elnöke, Sir Robert Peel, 1846-ki január 27-én indítványba hozza a gabnatorvények végleges eltörlését. A 12 napig tartott vitaköze alkalmával Cobden legnagyobb nagyszerűbb s leghatályosabb beszédei egyikét mondta el. A hatás eldöntö volt, s Sir Robert Peel indítványa, a megbőszült protectionisták megátalkodott ellenszélülésének daczára, elfogadtatott, országos törvényvényé lón, s azóta változatlanul a szabad kereskedés képezi Anglia kereskedelmi és finansialis politikájának alapját.

E nap volt Cobden életének legnagyobb és legdicsebb napja. Mit nagy államférfiak és nemzetgazdák csak titkon mertek óhajítani, de a megrögzött angol előítélettel szemközt hangosan még maguknak sem mertek bevallani, azt Cobden erélye, világos értelme, férfias és áldozatkész kitartása, s mindenható szónoki ereje szerencsésen valószínűvé tette. E hatás eldöntö volt, s Sir Robert Peel indítványa, a megbőszült protectionisták megátalkodott ellenszélülésének daczára, elfogadtatott, országos törvényvényé lón, s azóta változatlanul a szabad kereskedés képezi Anglia kereskedelmi és finansialis politikájának alapját.

De a nyolcz évig tartott izgatás roppant áldozatokba került, s Cobden élete nagy feladatának összes vagyonát áldozta fel. Egyik nemes jellemvonása az angol nemzetnek, hogy nagy ügyeinek apostolait soha és semminek körülmények közt nem szokta cserben hagyni. A szabadkereskedés pártivei érezték, mivel tartoznak azon férfúnak, ki az ipar és kereskedés bilincseinek szétörése által a szabad munkának és szabad üzletnek oly végtelen és gyümölcsöző tért nyitott, és szegényebb sorsu polgártársai millióinak tehermentes kenyeret adott. Aláírás nyitottat, s elvrokonai 80,000 font sterlinggel kármentesíték őt azon áldozatokért, melyek azóta megszámlálhatlan milliókat gyümölcsöztek Angliának. Emelte a sikert azon átalá os elismerés, melylyel honfiai őt meg tisztelték.

Sir Robert Peel 1846-diki június 29-dikén az alsóházban ünneppélyesen kijelenté, mikép az angol kereskedelmi törvényhozás reformjának érdeme sem őt, sem Grey grófot nem illeti, de illeti Cobden, kinek neve örökre összeszöve fog maradni e reformmal. Cobden ezután Anglia szabadkereskedelmi politikájában mindig vezérszerepet játszott. Véleményének mindig döntő sulya volt. Politikájának sikere azonban mindinkább a béke szószólójává tevő őt, s Cobden tekintélyének és befolyásának egész sulyával igyekezett Angliát minden háborútól visszartóztatni. S a választásoknál az összes manchesteri iskola megbukott, s vele Cobden. Ekkép elvesztvén üléstét a parlamentben, Cobden egy darabig visszavonultan élt,

1858-ban pedig Amerikába utazott, honnan 1859-ben tért vissza.

Az angol-francia kereskedelmi szerződés Cobden műve, s ez által minő szolgálót tett az elhunyt államférfi az emberiségnek és a békének, csak az utókor fogja kellőleg méltányolhatni. A közbecsülésben állott férfiut, folytonos munka és küzdés között lepte meg a halál f. é. ápril 2-án. Halála valódi esemény volt nem csak Angliában, hanem a legőszintébb részvétet ébresztő Európa összes nemzetei között.

A „Daily News” egyebek közt ezt mondja róla: „Minő bámullással tartozunk ez egyszerű nagyságnak, mely annyi sikert aratott, s mindent oly szeliden és szerényen vitt véghez! E fia egy sussexi földművesnek, e manchesteri gyapotfonó, ki hat év alatt a keresztény világ legnagyobb államának politikáját felforgatta, ki Európa legbüszkébb arisztokratiáját legyőzte, ki egy vértelen forradalmat vitt keresztül, ki hónap megmenette, s újjászülését eszközölte — e férfúnak kétségkívül épen annyi oka volna kevelységre, mint egy Caesarnak. De Cobden Richard nagyobb volt, mint Caesar!”

Vak Béla hitvese.

(Ballada.)

István király, trónjára hullva
Mereng az éj késő felén,
Haldokló mécsnél, vesztett harcán,
Ködbe sülyedt mult életén.
Szeme a felhomályba mélyed,
Hamu lesz föllobbant tüze;
Nincs vágya, mért imát sohajton,
S mégis kulcsolt száraz keze.

De im, suhog trónján a függöny,
Halk nesz járja át sátorát;
És felé tulvilági fényben
Egy ifjú hölgyet jóni lát.
Kihalt szíve kezd suszorgni,
S pillanat múlva lángra gyul, —
A fény átvillan nagy, nagy éjen...
— A lány esengve térdre hull.

„Neked — szól — felséges királyom
Éjed kin, napod unalom.
Gyötör, emészt, hogy nincs utódod
Már-már a halál szárnya nyom.
Hazádnak s néked vigaszt hoztam,
Esküdj, s rövid időközön —
Meglátod Árpád tiszta vétét...“
— Kialt a király: „Esküszöm!”

Király lesz ő! — Te meg szép angyal! —
S ekkor örömlen széttekint.
A hölgy már eltűnt sátorából;
Ő a kétség karján megint.
Uj lán is tépi... napokig vár,
A tünényről semmi hír.
Az országot gyűlése hívja, —
Ily kint tovább perczig se bír.

„Utódot — szól, — utódot nekem,
S fején ragyogjon koronám!”
Kitarul a terem ajtója,
És megjelen egy barna lány.
Szépsége vént, ifjut megdöbben,
— Karján egy vak ifjut vezet.
Szólni akar, s hangja elesuklik.
A király néz, sápad, remeg.

S dörög az országgyűlés hangja, —
„Eljen Béla, Almos fia!”
István lelép megunt trónjáról,
Vak Bélát a korona.
Nincs határ a lelkesedésben, —
A kápolnán zeng a harang...
Bélat, s Ilont, a szerb királylányt
Esküvőre hívja e hang.

S ki a rettegő felelősből
A királyt fölhozta —
Később lón a hon gyámolvá, —
Majd a boszu vész angyala.
Mig a magányos kolostorban, —
Mely félve él a völgy ölén —
István bolyong szőr csuhájában,
S egy vesztett jövő ég szívében.

Zilahy Imre.

Oh ne repülj lelkem...

Oh ne repülj, lelkem, merengés alkonyán
Egy-egy visszasíró töredék dal nyomán
A multak ködébe...
Nézd a fellegekbe! alakuló képet:
Ekkép alakítja a multat emléked;
Nincs valódi léte.

Ne tekints a multba, tekints a jövőbe,
A melyet reményem szép álmokba szó be,
Elringatva téged; —
Széliden susogja: elér valahára
A meglegedés csendes révpartjára
E kifáradt élet.

Mikor majd nekem is lesz édes nyugalom,
S mikor e nyugalmat zengedezem dalban,
A jelenek élve:
A forró szeretet puha lágy ölén
Enyhítő szellőként lengi körül képem
A multak emléke...

... Nem! — taszisd el, lelkem, bármiként akarnád,
A meglegedés ringató nyugalomát;
Ne ismerje éltém.
Ne igéred e képet szépség álom!... el vele!
Ne legyek én soha a jelen embere,
Éldegléve tétlen!

A meglegedés a haladás sirja,
A meglegedés önmagában bírja
Hitvány táplálékát;
Élete czóltalan, neki a „van” elég,
Soha sem keresi: a mi lehetne még,
A mit a küzdés át.

A meglegedés egy jóllakott állat,
Nem ismer eszméket és nem ismer vágyat,
Mely lelket röptessen; —
Magas czélok után küzdelemre nem kel,
Neki mindene van, neki semmi sem kell,
Nem, a mije nincsen.

Félre e tengéssel! ne ismerje lelkem,
Legyek örök vágyban, örök küzdelemben...
Előre... előre!...
Föl, viharos élet! törj magadnak utat —
S legyen boldogságod az édes öntudat,
Ha pihenni dőlsz le. Csengei Gusztáv.

Simontornya szerepe a kuruczvilágban.

Történeti rajz THALY KÁLMÁNTÓL.

(Vége.)

Simontornya vára 1710. nyarán meggyőzően visszakerült a kuruczok birtokába. A midőn Rákóczy fejedelem ezen év július havának elején — hogy Dunántúl a fölkelést ismét tágasb alapokra szervezze, s azon földön levő kevés számú hadait felszaporítsa — báró Palocsay György tábornok és Béri Balogh Ádám brigadéros vezérlete alatt Szak-Szent-Márton és Rác-Keresztúr közt tekintélyes haderőt költöztete által: ezen merész sereg mindjárt Simontornya várát vette czélba. A várban levő császári őrség a kuruczok nem várt ájtöveteléről hiheletlen még mitsém tudott, mikor ezek már a várra robbanának; a hozzájuk szító lakosság által segítettve, a meglepett őrség rémületét felhasználák, s szerencsésen elfoglalák a várat. Ugylátszik, hogy a lakosok titkon boszáták be valami uttal móddal előhadait, a kik aztán a kaput a többinek megnyiták. Fortély bizonyára volt a dologban, mert rendes ostromról szó sem lehet.

A kuruczok 1710-ben csak négy-öt hónapig bírhatták Simontornya várát. Palocsay nem sokára átköltözte után visszamene a Dunán, s a serény Balogh Ádámot eleintén ép oly szerencsés mint vakmerő harczi után, őszre kelve elhagyta a hadi jó szerencse. Maroknyi néppel, nagyban tulnyomó erő ellen, mindenfelől megtámadtatva, s mindenfelé halált osztva küzdött sokáig ez

a valódi hős, mignem végre sok csapás után, október végnapjaiban vesztett harcban elfogatván, feje vétetett.

A fő nélkül maradt hadak aztán zászlóaljanként, századonként capitulálnak a Bakonyból, a hová vezérök elveszte után vonák vala magukat.

Simontornya is feladá magát, ellenállás nélkül, mivel Balogh Ádámnak gyalogsága nem levén, igen kevés őrséget hagyhatott volt benne, mivel továbbá ekkor már a Tisza partjain a hadviselő felek között is megindulának az általános békealkudozások.

A kuruczvilág nemsokára végét érte, és vele együtt végét érte Simontornya várának történeti szerepe, mely a Rákóczy korzakban, mint láttuk, jelentékeny, s változatos vala.

Hátra van még azon rabtiszték sorsáról emlékeznünk, kik Simontornyát 1709-ben Heister ellen oly vitézül védtek.

Fodor László, Palkovicht Heister Győrbe vitéd, hol több kurucz főtiszt raboskodék. 1710. január 1-jén az érsek-újvári kuruczok egyik kiszárguló csapata Ocskay László császári tábornokot — azelőtt híres kurucz brigadéros — szerencsésen elfogá, és bevívte Újvárra. Ott a várőrség annyira fölgerjedett a zászlaját elhagyott és most hatalmába került főtiszt ellen, hogy zajongva követelék halálát. A várparancsnok — Ocskaynak személyében is ellensége — teljesíté a katonaság kívánatát: Ocskay Lászlónak Érsek-Ujvár piacznán fejté vétéd.

Heister — állítólag a bécsi haditanács parancsára — meghagyta a győri várparancsnoknak: vizontorlástul fejeztesse le az ott levő előkelő kurucz rabokat.

Ennek következtében fölállítottat a győri várpiaczon a vérpád, és 1710. január 18-án három kurucz főtiszt lelé rajta halálát. Az első: brigadéros Fodor László vala; katonai fényes jelmezében, büszke bátorsággal lépett a vérpádra, aranyakat kötött zsebkendője sarkába, s mielőtt a vércsapást szemben fogadná: átnyujtá azt hóhérijának jutalmul; hadd lássa hogy kurucz dandártábornokkal vala dolga. A második Wolfart (vagy kuruczosan Bolfort) Ádám — Bottyan tábornok ezredének 1709 tavaszán elfogott „Commenderozó Colonellusa” győri születési nemes. A harmadik: Palkovicht Ferencz Helleprontnak alezredese és hadi biztos. Ő a kuruczokkal még fogságában is levelezett titkon. — Mind a hármat felszölták a Rákóczy mellől való elállásra; egyik sem tette, inkább meghalt.

Hellepront az ezredes és simontornyai várparancsnok szerencsésőbb vala fogolytársainál. Mert őt Heister annyira veszedelmes embernek tartá, hogy az ország határain belül még csak raboskodtatni sem mervén: mindjárt Simontornya feladásakor egyenesen ki küldötte Csehország szélére Spielberg várába. És ez vala szerencséje, mert ha Győrbe küldik: az ő feje is bizonyára lehull. De így a boszu pillanatában róla megfélekedének, és így életben maradván, a szathmári béke pontjai visszaadák szabadságát. 1711. tavaszán, a béke megkötése után — ennek értelmében — leoldák a rabok bilincseit; Helleprontot is kibocsáták Spielberg várából, és Simontornya még védője szeretett honába visszajöven, még sok évig éle, csendes visszavonultságban. *)

*) Beszedes Sándor ur a V. U. 1864-iki 51-ik számában megjelent cikkében felhozta vala, hogy nála megvan a simontornyai vár 1709-ben készült térképe; valóban igen lekötelező a hazai történelem s régészeti barátait, ha e becses régi térképet, vagy hű mását e lapokban közölni sziveskednek; a szerkesztő ur, tudom, szívesen venné. T. K.

Mily befolyása van a világosságnak a színekre?

Tudva van előttünk, hogy minden egyes napugár, ha üveghasangon bocsátatik keresztül, különböző színes sugarakra oszlik, melyek között főleg a következő hét egymásra következő különbözőzöttük meg: vörös, narancsszín, sárga, zöld, kék, indigószín és violakék. Ezen színes sugarak mind más irányban bírnak, mint milyennel az eredeti fehér sugár bír, és pedig a vörös sugár az eredeti fehérhez legközelebb fekszik, holott a violakék legtávolabb esik tőle, ugy, hogy a hasang a vörös sugarat legkevésbé, a violakéket pedig leginkább megtöri. Ha ezen színes vagy már megtört sugarak közül egyik vagy másik megint hasangon (prisma) bocsátatik keresztül, az sem törés, sem színtét nem változtatja meg, bizonyosságul annak, hogy ezen szín a fehér világosságunk tulajdon- és alkatrészeit képezi. És ha mind a hét színes sugár végtelenségig egymást megint összegyűjtetik, a fehér sugár megint előáll, bizonyosságul annak, hogy az valóban ama színes sugarakból van összetéve.

Ha már most a napvilág eredetileg fehér és nem színes sugarakból összetéve volna, mik lennének ennek következményei? — Az egész természet színtelen volna. Minden test, melyet megpillantánk, ólomszínen állna előttünk. A hajnalpír és maga az emberi ábrázat is, az élet hajnalpírja a virágzó ifjúság arcán, tarsajzolatainkhoz, szürke rézmetszvényeinkhez hasonlítana: A szívárvány, gyönyörű színjátékával egy keskeny fehérszürke írvé változnék át; a szép kék ég hamuszínűvé válnék, és halvány világgal pilognának le róla a most ragyogó csillagok. A reggeli és estéli hajnalpír nem ragyogna rózsaköpenyében, hanem csak egyszerű szürke lepellel borítaná be az eget és a legszebb dél is csak olyan volna, mint most egy borús tél nap. — Azonban a természet, mely már az általa alkotott testek alakjaiban is oly kitünő szépséget tudott önteni, azokat egyszerűságra azon aetheri kellemmel ruházta fel, melyet napugarak színeiből merített. Ezen ajándék nélkül is nyújthatna ugyan a növényvilág lombja tápot a bimókának és védelmet a gyümölcsöknek, de a levelek ifjú zöldje és rétejk friss színezete, melyek tavasszal oly bübájosan vonzanak, az ősz hervadó sárgájával volna bevonva. Ezen ajándék nélkül is volna még fénye és keménysége a gyómántnak, de élénk színjátékától meg volna rabolva, megszűnnék ragyogni a szépség koszorujában és a fejedelemek koronáján. Ezen drága ajándék nélkül végre az emberi arcz még mindig ugyanazon finom szövet, még mindig ugyanazon árulója lehetne legrejtettebb érzelmeinek, de a szerelem rozgatóvilága és a szégyenpir biborszíne nem virulna többé az ifjú arczokon, sőt a betegségben szenvedő arczának áruló futó pírja sem hirdeténe többé a közelgő gyakran üdvözölve fogadott megszabadulást a fájdalom fekhelyéből. Dr. B. L.

A hógörgetegek a sveiczi Alpokon.

Az Alpok hegyláncolata által körülvezt bércezes kis ország, a szabad Sveicz határai között, a tavaszokint ömlő hógörgetegek, lavinak, a természet nagyszerű tünényei közé tartoznak. A mi a vihar a tengeren, az a hógörgeteg az Alpeseiken, úgy hatalmára, mint nagyszerűségére és retentőségére nézve. Mint a tengeri viharok bizonyos évszakokban rendesen kitérnek: ugy a lavinak is előfordulnak minden tavasszal, s az Alpok széles oldalán sok helyen egész csapások, mintegy futó árkok jelölék az utat, melyen a bércezes magasán összetorlódtott hó mennydörgészerű morajjal szokott a mélységbe alázuhanni; s elég alpesi lakos van, ki a hóesés nagyságából s a tavaszi meleg hőmérsékéből a rendes uton ömlő hógörgeteg napját is pontosan meg tudja határozni.

De a hógörgeteg nem csupán e rendes és már általánosan ismert hócsapásokon jelenkezik. A télen át dühöngő hógörgetegek az Alpok sok helyen meredek szikloldalát is egyformán hóval borítják be, mely északon szélár és vastag rétegekben várja be a tavaszt, hogy annak első langos lehelétre a magasból megindulva, utközben mindig növekedő nagysággal és sebességgel zuhanjon alá, s gyakran állatokat és embereket, néha egész falvakat sodorjon el vagy mély hósírba temessen. Tavasszal egy nyul szaladása,

egy madár repülése a bércezen, egy ostorcsattanás a völgyben, elég, hogy hógörgeteget indíton.

Azért az utasok, kik tavasz nyitálva ily meredek bércek alatt vonulnak el, a legnagyobb elővigyázatot használják a lavinak ellen. Mielőtt a sziklacsucok alá mennének, rendesen pisztolyt sütnék el, mintegy kikélelendők, hogy a lövés hangja által okozott légrézég nem indítja-e meg az olvadni kezdő havat; ha ez előtök le nem omlik, akkor megindulnak, s a félelmes alpesi uton a legnagyobb csöndben vonulnak át.

Bár a hógörgetegek minden neme egyformán veszedelmes, e lavinaknak, alkatrészek és formák szerint, különböző neveket adnak az alpesi lakosok, a mint azok porhanyó, vagy már olvadóban levő, vagy épen egészen átvoltadt hóból képződtek.

Ha a mély porhanyó hó az ormon megindul, s a régibb, sima hórétegen fölirtóztatás nélkül siklik alá, az ebből támadt lavina nem annyira tömörségével rombol, mint inkább azon nagy légnomással, mely sebes rohanását messze megelőzi. E légnomással a legnagyobb vihar pusztító erejével bír; előtte három láb átmérőjű vastag százas fák derékban törnek ketté, vagy gyökereitől szakadnak ki. Ilyenkor a rendesen tiszta levegőben százaszoros vízzhanggal csattogó dörögés hirdeti, a szirtek közt mindig nagyobbodó sebességgel és hatalommal közelgő hóomlás, míg előtte porfelleg rohan s az egészét mintegy füstbe vagy ködbe borítja. Még egy csattanás, melynek vízhangja a messze bércek közt hal el; aztán síri csönd; a hógörgeteg a völgyben véget ért, s csak a pusztulás mutatja az utat, a merre elvonult. Ily lavinak tél végén, vagy kora tavasszal omlanak.

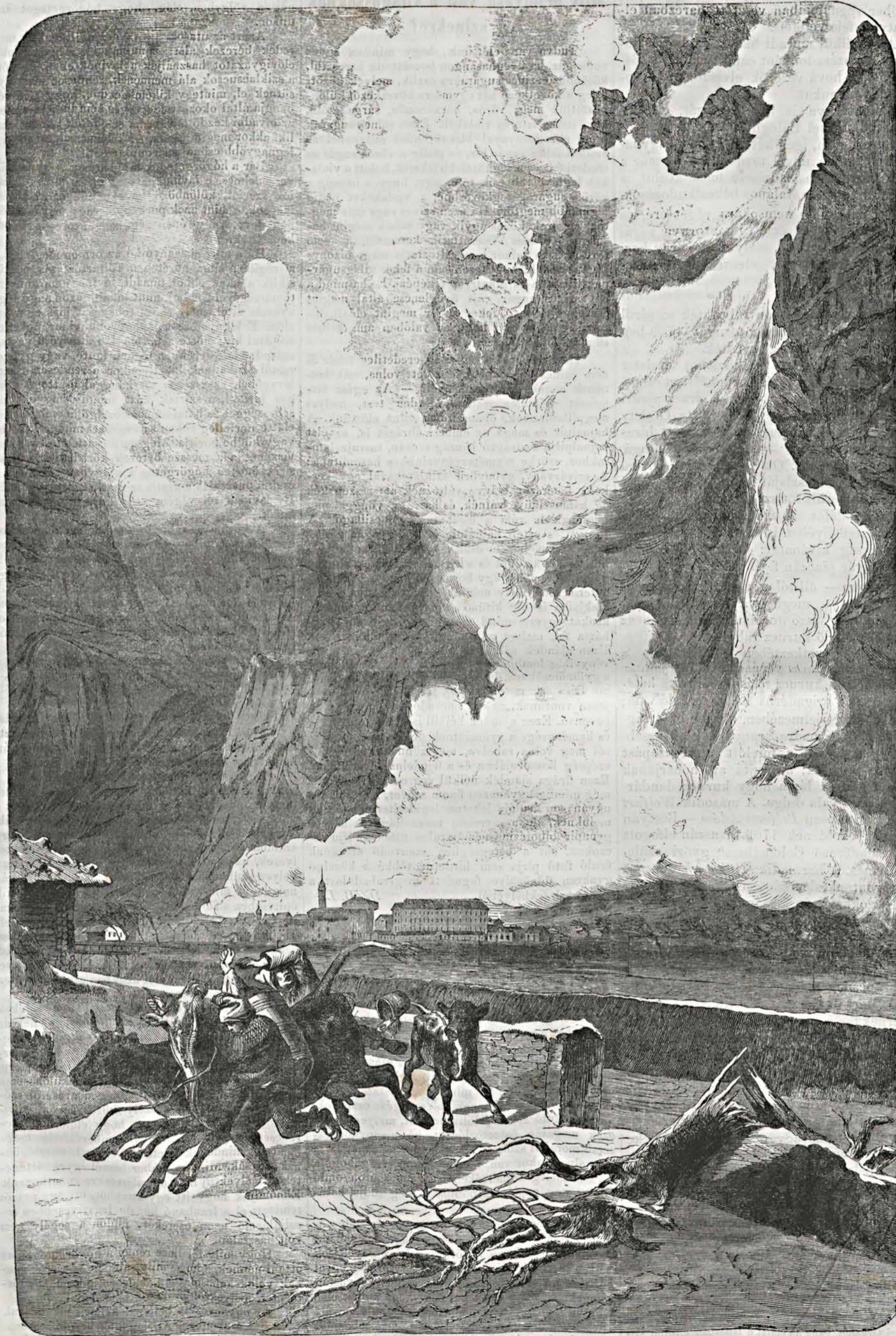
A közönséges hógörgetegek azonban akkor kezdődnek, midőn Olaszországból az Alpokon átesapó langy szellők hirdetik a tavaszt. Az olvadó hóból egy maroknyi, melyet egy futó zerge a tetőn megindít, mire a völgybe ér, oly nagy tömeget sodor magával, mely egész falvakat képes eltakarítani. Az így támadt hógörgeteg még rombolóbb, de kárt leginkább csak akkor okoz, midőn rendes utját elhagyja.

Nyár közepén is omlanak lavinak, midőn a már majdnem egészen átvoltadt hó zuhan alá, s melyek mennydörgése annyi regényességet kölcsönöz a különben is szép nyári éjszakáknak, s különösen az átutazó idegenekre meglepő hatást gyakorol. E rendkívüli jelenségre a természetnek a nép nem egy kisírtetes mondát csatolt már, s egy rege szerint az eső előjelének tekintik.

De bármily pusztító is egyes esetekben a hógörgetegek, általában mégis a természet jótékony gondoskodása gyanánt tekinthetők, mert a völgyek termékenységét nagyon előmozdítják. Különben is az apróbb lavinak omlanak nagy számmal, míg a nagyobbak is csak akkor veszélyesek, ha rendes utjukat elhagyják, s szokatlan helyen zuhannak le. Különben az Alpok általán lakói mindenütt ovatosan járnak el házaik építésében s földből és kővekből védő sáncokat raknak házaik elé a hógörgetegek rombolásai ellen, vagy különböző gátakat állítanak, melyeken azoknak ereje megtörik. Az utak veszélyesebb helyein szintén vannak menedékhelyek készítve, hogy a pusztító elem elől azokban szükség esetén megvonulni lehessen.

A hógörgetegek, mint általában a vidékek kizáró sajátosságai, különös színt kölcsönöznek az ottani népeletnek is. Minden völgynek megvan a maga külön krónikája, mely az ott előfordult lavina-omlásokról apró, s többnyire szomorú, de néha csodás történeteket beszél, különösen a melyek az élve eltemetettek megmentéséről szólnak. Azonkívül a veszély közös szón, kifejleszté bennök amaz érzetet, hogy előforduló szerencsétlenség alkalmával embertársaik megmentését mindenképp felett első szent kötelességöknek tartásák. Minden ember beszél egyes történeteket, melyek új meg új balesetekre vonatkoznak. Elmondják hogy itt egy kunyhót, ott egy utazót temetett el a lezuhanó hó; de legszivesebben sorolják elő azon eseteket, midőn a segély nem volt hasztalan.

Hogy mily félelmes rémei a hógörgetegek az ottani népeknek, s hogy mily sajátosság esetek vannak velök kapcsolatban, elősorolunk néhány történetet, melyekről az irások is szólnak. Az ugynevezett Bellenzi háború alkalmával, 1478-ban, Bubenberg Adrian 3000 berni harcosával, Bellenz sikertelen ostroma után a Sz. Gotthardon át vonult hazájába vissza. A vezér ovatoságra és csöndre inté katonáit, de ezek az új fúradal-

Högörgeteg a sveiczi Wiggis-hegyről Netstall falunál, 1865. március 3-án.

mait vidám dalokkal akarták enyhíteni, s ime, fejk felett megdörögült a hógörgeteg, s közülök hatvanat a mélységbe sodort.

Martinach mellett Wallisban, 1595-ben, egymás után több hógörgeteg omlott a Rhone folyóba s annak medrért annyira eltorlaszolta, hogy a folyó tullepte partjait, s 60 emberrel és 400 barmmal 100 házat elsodort.

A Sz.-Gotthard barátságatlan magaslatán megható módon mentette meg gazdjá életét egy eb, 1628-ban. Brendenberg Gáspár egy csatlósával s egy hú évvel arra utazott. Urat és szolgát lovasról együtt eltemette a hógörgeteg; csak az eb menekülhetett meg, a mely vonitva sietett a fogadóba vissza, s nyoszörögve kaparta az ajtót, míg az ott levők megérték intését s utána siettek. A szerencsétlenség helyére érkeve a kutya kaparni kezdett, az emberek sietve ástak, s néhány percz múlva ur és szolga meg voltak mentve. Mindketen 36 óráig voltak a hószirban, míg a segély megérkezett; hallották a kutya vonítását, az emberek zaját, a nélkül, hogy ők maguk mozdulni bírtak volna. A hú eb megmentő eljárása gazdjá sirkövében meg van örökítve. A Sz. Oswald-templomban a nagy ur életnagyságu kőszobor-emlékén, lába mellett a kutya is ábrázolva van, s egyszerű sirirat hirdeti tettét.

Cosedránál az olasz határon 1626-ban egyszerre 300 embert temetett el a hógörgeteg. 1669-ben pedig Saasban 150 házat borított el a hó s 77 embert fosztott meg életétől.

A legveszedelmesebb évek egyike volt az 1720-ik esztendő, melyben a gyakori lavinák csak egy napon, az egy Obergetelen helységben 120 szétrombolt házzal, 88 áldozatot ragadtak el. A temető falán most is olvasható az egyszerű sirirat: „Isten! mily nagy gyász! 88 egy sirban!”

Rueras falut 1749-ben éjjel temette el a hógörgeteg, s 100 ember közül csak 60 életét lehetett megmenteni. Nehány házat a lavina úgy sodort el magával, hogy az alvók észre sem vették, s csodálkoztak, hogy oly soká virrad. A Bedretto völgye is gyakori szerencsétlenség színhelye.

A Sz.-Placisvölgyben 1784-ben oly borzasztó hógörgeteg omlott alá, melynek nyomai az egész völgyben meglátszottak. A légnomás, mely a lavinát megelőzte, oly hatalmas volt, hogy egy gránitkőből készült nehéz kutyaparkányzatot egy negyed óranyi távolságra sodort el, s egy a lavina terén kívül álló kolostor tornyának fedelét fölszakította.

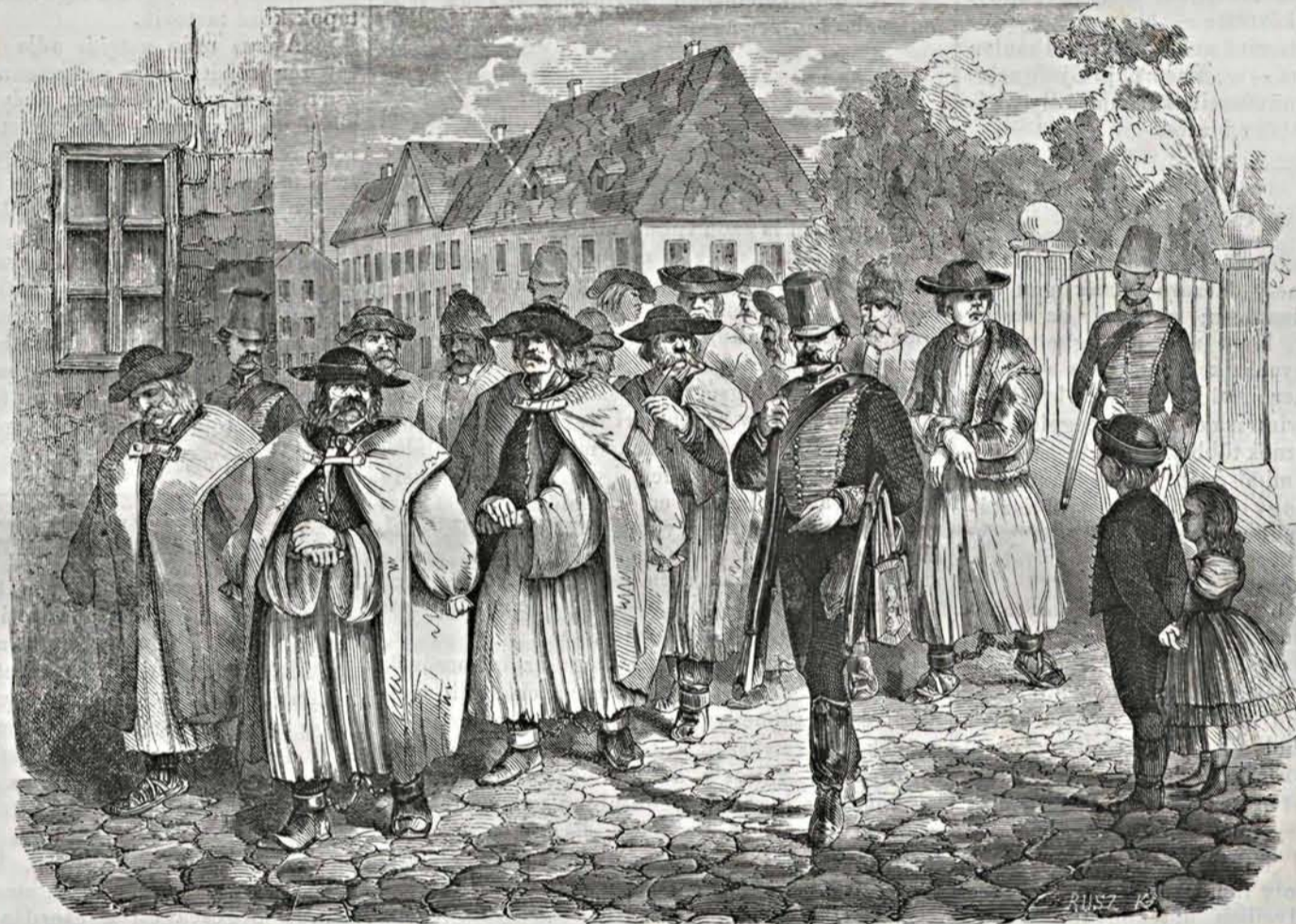
Az alig három óranyi hosszú s különben is keskeny Szent-Antalvölgyben 100 év lefolyása alatt 8 lavina 34 ember életét oltá ki. De e balcsetek között egy pár oly életmentés fordult elő, mely följegyezésre érdemes.

Ugyanis az említett völgyben 1731-ben oly nagy hó esett, a minő még emberemlékezet óta alig volt. Ezenfölül a hógörgeteg egy éjjel egy kis kunyhót egészen eltemetett, melyben egy család, az apa s anya négy gyermekével pihent. Az apa az ajtón, majd az ablakon, végre a széles kémeny kereste a szabadulást; mind hasztalan. Száraz fából tüzet rakott, hogy a havat olvassza, de ez sem vezetett kívánt eredményhez. Elelmiszert nem volt a háznál s az éhhalál várt rájuk egész borzasztóságában. Az éhes gyermekek sírándozása fűjt a szülői szívnek, s már napok telhettek el, midőn a legidősebb fiú látva és érezve az éhség kínjait, magát ajánlotta föl. „Áldozd föl,

gyomond, apám engem, különben mindnyájan elveszünk.“ Az apa megborzadt a gondolatól, de mindinkább jelentkeztek az éhség kínai, s már emelte a bárdot, mely gyermeke életét volt kioltandó, midőn a korábbi tűz által meggyengített hóréteg épen a kémény fölött átszaladó zerge alatt beszakadt, s ez a kunyhóba zuhant. A támadt résen átszűrő égbolt világa mellett a gyermek helyett a család fő zergét őrölte meg, s így mindnyájan megmenekültek. Ez eset akaratlanul is egyik ó-testamentomi történetet juttatja eszünkbe.

Néhány évvel később ugyanazon völgyben egy asszonyt a pinczébe temetett be a hógörgeteg, hová épen akkor a tejet szállította le. A nő hét napig volt a hószirban, míg végre kimentették. A legszörnyesebb beszédet is meghallotta, melyet róla folytattak, de vizont bármily erőlködése dacára nem tudott magáról a fennlevőknek észrevehető jelt adni. Még azután sokáig élt, de e borzasztó napokat sirjái emlegette.

E század elején, 1806-ban a lavinák pusztításainak az egész Alpok alja nagyon ki volt érve: Calanca-völgyben egy hógörgeteg egy egész erdőt pusztított el. 1808-ban Uri kanton szenvedett különösen nagy csapásokat. 1827-ben Biel falut 600 lábnyi széles hógörgeteg borította el, s 51 ember veszett el, 48-at megmentettek. 37 pedig kisebb nagyobb sérülést szenvedett. 1836-ban

Képek a hazai népeletről: XLVI. Varmegyei rabok. (Lüders rajza után.)

husvét másodnapján pusztított Coesta helységben, míg 1853-ban Uri kantonban husvét utáni vasárnap omlott a völgybe egy hógörgeteg, úgy hogy mennydörgésre a sziklák is alapjukban megrendültek. A hegyről több száz fenyt sodort magával s egy házat öt árva leánykával elborított, de közülök csak egyet zúzott össze.

Általában nem mulik el egyetlen tél, egyetlen tavasz, hogy az alpesi hógörgetegek számos emberéletet ne oltánának ki, vagy legalább rettentő károkat ne okoznának az ott lakók vagyonában. A múlt évben Bedretto falut, az idén Netstall helységet borította el, mely borzasztó jelenetet, a lavina omlása percében, képkönyv ábrázolva látja az olvasó.

Netstall helység Glarus kantonban, a 7000 láb magas Wiggis hegy aljánál fekszik, melynek sziklabércei csekély hajlással majdnem egyenesen merednek föl. Ez év március 3-án reggeli 4 óra tájban mennydörgésszerű robaj ébreszté föl a lakosokat. Sokan azt hitték, hogy földrengés, vagy épen a végítélet közel; de néhány szempillantás múlva 8 millió négyzetlábnyi hótérület omlott a sziklafalról alá, s az orkán, melyet a hógörgeteg előpostául küldött maga előtt, borzasztó rombolást vitt véghez. Három lányi átmérőjű százados cserfák gyenge ágaként pattogtak szét, s a romboló elem a falu minden házának födelét, ablakát fölszaggatta. A Wiggis tövében most több ezer

kő-ölyvi hó és jégtömeg van összehalmozódva, valóságos jégne alakban, mely még a júniusi nap sugarainak is nagy munkát fog adni.

Szerencsére ez alkalommal emberélet nem esett áldozatul, de a kárt, melyet a faluban a lavina okozott, 20,000 frankra becsülik.

Es e rendkívüli veszedelmek, e roppant károkok dacára, az alpesi nép oly forró hű ragaszkodással, rendíthetetlen honszeretettel vonzódik szülőföldéhez! Fölepti az elrombolt kunyhókat, hol apái éltek, s folytonosan jobbat remélve, békén türi az új csapásokat. E népnek a hazaszeretben páriát kell keresni! De nagy megnyugvásunkra szolgál, hogy a ki keres, csakhamar meg is találja.

Képek a hazai népeletről.

XLVI. Varmegyei rabok.

Kondorosi hármas határ,
Érted lettem, rózsám, betyár!
Viselem a betyár nevet,
Hej, mert a rózsám más szeret.

A költői népdal így tett regényessé egy-egy szegény legényt, kit kedvesének hütlensége hajtott a kétségbeesésbe. Sokat tennék föl azonban ezen vasárvont tagjairól, ha azt hinnék,

hogy ők is szerelmi búbanatból adták fejüket a kalandos zsványéletre.

Kapakerülés, féktelen bor- és pénz-szomj: ez az a „hármas határ,” melyen belől és kívül gyujtogatnak, rabolnak s gyilkolnak ez utonállók. A közelmúlt évek, sőt a Zala-Somogyban naponként „érdekes adatokat” szolgáltató rabló-gyilkosság krónikája, tökéletesen kivetkőzteté a magyar betyárt regényességéből. Ugylátszik Rózsasándorral fog kihalni ama „nemes rablófaj,” mely szinpadon s költeményekben oly nagy hódításokat tett, különösen az ifjuságnál s még inkább a „gyöngemémél.” Fazekas Dávid, Gencsér, Patkó stb., mind oly akasztani való, kegyetlen, nemtelen és durva gazemberek voltak, hogy csak ama pandur-golyó vagy hóhér-kötél érdemes a megéklésre, mely a társadalom e fekélyeit örökre kiirtá.

Mint a romantikának általában, úgy a betyár-romantikának különösen csufos vége szakadt a múltlankodó közvélemény előtt. A hírhedt Vambik, Abellinók, Rinaldinik, Cartoucheok, Moor Károlyok és Sobrik — mert gyermeki fantáziánkat nagy mértékben foglalkoztatták s kéjes borzongást okoztak tizenhat vagy tizenhét éves hátunknak — felejtethetlenné maradtak fiatalkori ábrándaink tarka muzeumában.

Wertheim, Wiese, revolver s mindenek fölött szigorú és éber rendőrség az, a mire most gondolunk, ha a betyár nevet halljuk. S aztán következetes retrograd okoskodásban megállapodunk a népnevelésnél. Itt, a népiszkolákban kell megvetni az alapot. Itt kell elhínteni az igazi miaszt, a valódi erkölcs magvait, szeretettel, figyelemmel és fegyvellemel. Okoskerü fejlesztése az elmének, a szívnek — s a testnek — ez azon szent háromság, melynek jelében biztos a siker.

Mily alakok!
A legelő lépdelő „ostorhegyes” marczona, vad kifejezése igazán ijesztő. E vastag bajusz mintha csepegne a vértől, míg a mélyen fekvő szemek, a kegyetlenség s boszúvágy szikráit szór-

ják. Dölyfös, utálatos alak, mely semmi rokonszenvet nem kelthet bennünk.

Jobbján egy öreg bűnös halad. Bűn és ósz haj! E vén gonosztevében mintha egy csillama ragyogna fel a bűnbánatnak. Tán szerencsétlen nejeire s a társaságból kitagadott gyermekeire gondol, kik egy bitófiára ítéltnek nevével viselik. Volt háza s telke, s családja körében elégedetten élt — s midőn egy szerencsétlen napon hajléka leégett, a helyett, hogy bizalmát az égbe vesse, elméje megtévedt, hite megredült s rablóvá lőn.

A többi arcz nagyobb és kisebb mértékben, mind magán hordozza a Kain-bélyegyet. Csak leghátul ama sühedér, nem látszik teljes tudatával birni mesterségének, mert apjától, ki vele egy sorban csörgeti a bilincseket, tán nem is neveltetett egyébre.

Az előtérben nagy dölözve rakja lábát az egyik pandur is, nyilván az, kinek sikerült a bandát elfogni. A hátulso atyailag látszik távozásra inteni azt a kis legényt, ki hugával féljé szemlélve mint midőn a sütés-főzés által amaz akadályoktól megfosztatva az emésztésre alkalmasakká tétetnek.

De ugy hiszem, felesleges ezt tovább bizonyítani, hisz tudja ezt már mindenki saját tapasztalásból; így tehát lássuk már most egyenkint tápszereinket, mennyiben felelnek meg azok feladatuknak, s így mennyiben bírnak táperővel s becsesül.

A polgárosodás azonban mindig halad s noha nem kívánjuk s nem reméljük, hogy népünk eredetiségéből kivetkőztesse — azon meggyőződésben vagyunk, miszerint néhány évtized mulva — szerényen vagyunk — a „Vasárnapi Ujságnak“ nem lesz oka, hogy művészeinek ironjára ily „képeket a hazai népeletről“ bizzon.

Tápszereink.

Egy közönségesnek látszó, mindennapi tárgyat nyújtunk itt, mely dacára annak igen sok olvasó előtt ismeretlen lesz; mert már az ember természetében rejlik, hogy míg a végzetlent, a teremtés titkait igyekszik kikutatni, s a fölünk távollevőket megismerni, addig a körülö lovonak felületes vagy névszerinti ismerésével megelégszik. Egy ily tárgyat képeznek többek közt tápszereink, melyeknek mi- és minőségét van szándékunk röviden vázolni. De hogy e kettős tárggyal tisztába jöjünk s azt könnyebben megérthessük, szükség hogy rövid pillantást vessünk az emésztés folyamára, vagyis az anyagcserére. —

Az emberi test, belső gépezetének folytonos mozgásban s rendben tartására melegt igényel, mely melegt az emésztés, vagyis a testbe vitt tápok elöglülése (oxydatio) által képződik. Az emésztés tulajdonképi folyamata a gyomorban s belekben történik, hol a tápszer azok nedvvel keveredve bomlást szenved, honnét a felbomlott tápszerrészek közvetve a vérbe jutnak, mely által a test minden részébe elvitetnek.

A főntebbiekből önként következnek, hogy tápláló erővel csak oly tápszerek bírnak, melyek a gyomor s bél nedveiben oldékonyak, melyek ennélfogva elégülhetetlen bírnak; s ép ezen elégülhetési foktól s pótló képességtől függ a tápszer tápláló ereje, mert a melegt a valódekek, melyek a testből kiürítetnek, a szervezetre nézve veszteségek, melyeket csak új tápszer melegt által lehet pótolni, melyek nélkül nincs melegt, nincs mozgás, nincs élet.

Igaz ugyan hogy tápszerek nélkül is folytatja a szervezet egyidegi működését, a midőn is saját emésztethető részeit (vér, lép, máj stb.) használja fel, s a mely működés csak bizonyos ideig tartó, s az embert legfeljebb 14—20 napig tarthat.

Elegülhetéssel bírnak kisebb-nagyobb mértékben minden tápszereink, s annál táplálóbba azok, minél inkább képesek a melegt s anyagvesztéget pótolni. Leginkább képesek erre s így legnagyobb táperővel bírnak a tojásfehérjéhez hasonlító u. n. fehérnyedus tápok, mint a hus, tojás, hüvelyek stb. Azonban a fehérnyék magukban még nem elégségesek a test táplálására, miután az emberi szervezet ezen kívül még oly sok alkatrészkkel bír, melyek a fehérnyében nem találják fel elegendő tápanyagukat; a tápok pedig ezeljüknak csak úgy felelnek meg, ha mindazon anyagokat tartalmaznak, melyek az emberi szervezet, mert csak így lesznek képesek azok a test vesztését pótolni. Így tehát nem mondhatjuk, hogy a fehérnyé elégséges tápszer volna, jóllehet az a legtáplálóbba, tápszerül szolgálva a husnak (izom) s vérnek; de az emberi testben nagymennyiségű zsir, cukor, savak, víz stb. jön elő, melyekre nézve a fehérnyé nem elégséges s így két igen fon-

tos tápszerünk az u. n. mézga féle tápok, mint a mézga, keményítő, cukor stb. továbbá a zsir-mélek, az emésztés elősegítésére a víz, savak s fűszerek.

De hogy ezen tápelemek a testet táplálhassák s fenntarthassák, szükség hogy a művészet azokat olyanokká alakítsa át, melyek a gyomor-nedvben könnyen oldhatók s emésztethetők, a mint valóban történik is a sütés s főzés által. Hogy mennyire szükséges a tápszerket így átalakítani, kitünik azon tényből, miszerint a tápok nagyrésze nyersen élvezve vagy épen nem, vagy csak nehezen emésztethetők. Így p. o. a sült hus könnyebben emésztethető mint a nyers, miután abban a fehérnyé megolvadt, az enyvképző anyagok enyvvé változtak, s a sütés terményei — az ecetsav — már képződött, mely az emésztést előmozdítja; — továbbá a hüvelyek, gabnafélék, burgonya stb. emésztethetetlen kemény héjál burkolva a kemény s fehérnyé erős, szinte emésztethetetlen sejtökökbe foglalva, épen nem, vagy nehezebben emésztethetők mint midőn a sütés-főzés által amaz akadályoktól megfosztatva az emésztésre alkalmasakká tétetnek.

De ugy hiszem, felesleges ezt tovább bizonyítani, hisz tudja ezt már mindenki saját tapasztalásból; így tehát lássuk már most egyenkint tápszereinket, mennyiben felelnek meg azok feladatuknak, s így mennyiben bírnak táperővel s becsesül.

A legelőkeltebb, legtáplálóbba s így legfontosabb tápszer a

Hús és tojás.

A hus már csak azért is, minthogy a testtel egyenmű, s tartalmazza kisebb-nagyobb mértékben mindazon anyagokat, melyek az emberi test, leginkább képes annak vesztését pótolni. De él már a népből is azon tudás, miszerint húsból lesz a hus s az erő; mely közmondásnak tökéletesen igazga van, a mennyiben a fehérnyemű tápok — melyek a test izomzatának fejlődését okozzák — épen a husban vannak legelőkeltebb képviselve. Azonban ne gondolja senki, hogy e szerint a hus magában már elégséges tápszer lenne! Oh nem, hisz tudjuk, hogy az emberi test még számos oly alkatrészből áll, melyeknek megfelelő táplálék a husban nem található fel; így p. u. a zsir, mely ily alakban nehezen emészethetőségénél fogva nehezen s csak kevés vetetik fel a testbe, csak mint zsirkepző anyag (keményítő, mézga anyag stb.) mely a husban igen csekély mennyiségben található — vétethetik oda fel, s lehet tápszer az agynak, velőnek, zsirnak.

A hus alkatrészeit illetőleg: az izomcsövek, kötszövet, zsir, véredény s idegek közt áll, mely alkatrészek tápedvvel vannak átvédve, az izomcsövek főalkatrészeit a fehérnyé teszi, melynek mennyisége változik a különböző állapot húsá szerint; így legfehérnyedűsabb a galambhús, azután a tyúk, marha, őz, réce, disznóhús stb. Számokban kifejezve, egy munkás ember 24 órai fehérnyé szükségét képes lenne pótolni 570 gramm galambhús; 580 gr. borjughús; 595 gr. disznóhús; 597 gr. récehús stb.

A hus étkezésre különbözőképp készítették el, a mennyiben vagy fozetik, vagy süttetik. Főzésnél a hus vagy hideg- vagy forróvízbe tétetik; ez utóbbi eljárásnál a hus felületén levő fehérnyé rögtön megalszik, s így annak a vízbe átszívár-gása meg van akadályozva, de meg van akadályozva az enyvképző anyag átszívár-gása is, mely enyvvé változott, s csak a megolvadt zsir mehet át a folyadékba. Ezekből érthető, miszerint az ily módon készült leves nem sokat ér, míg ellenben a hus annál izletesebb s táplálóbba. Megfordítva áll a dolog, midőn a hus hideg vízzel fozetik, ilyenkor a hus oldékonyrészei átszívár-gának a folyadékba, hol is a fehérnyé megolvadt, közönségesen lehaboztatik. Az ily módon készült leves jó s izletes leend, míg a hus száraz s izetlen.

A sütésnél, szintyen mint a husnak forró vízbe mártásánál, a külső fehérnyé-réteg megalszik s ez által a hus tápláló részeinek átszívár-gása meg van akadályozva. Ezenkívül sütésnél egy bizonyos sav (ecetsav) képződik, mely a fehérnyét oldékonyabbá s így könnyebben emészthetővé teszi. A borjughús sütésére nagyobb melegt a tovább tartó sütés kívántatik mint más hus sütésére, miután abban kevesebb a fehérnyé, de annál több az enyvképző anyag, mely épen nagyobb melegt kíván.

A különböző hús készítések közt mindenesetre legelső helyen áll a sütés, és pedig midőn a hús-

belseje véresen marad, ekkor legizletesebb, legjobb s legtáplálóbba a hus.

Mint már föntebb említettük, a hus képezi a legelőkeltebb tápszer, ez adja az izomnak a ruganyos erőt, ez az ereket az egészséges peszsgó vért, ez az önértet, s munkaképességet. Állításunk igazolására, tekintünk meg csak az angol munkást, vagy általában a baromtenyésztő népeket, mint a tatárok, kalmukok, az Alpok pásztor népei stb. vagy az indiánok, kik vadászaton töltik egész életüket, kiknél fejlettebb a test, kiknél nagyobb az erő s munkaképesség, mint épen ezeknél? mennyire felette állnak testi fejlettség tekintetében az olasz vagy, a forró földön lakóknak kik ugyszólvá csupán növényi eledelokkal tengetik életüket. Vagy vegyük tekintetbe a lappok, szamojedok, grönlandiak, kamacatkaikat stb. kik kiválólag halakkal táplálkoznak — melyeknek tápértéke csak egy negyedrésze a madarak, s emelőeknek, — vajjon nem épen a silányabb tápláléknak köszönik-e csekélyebb erejüket s fejlettségüket?!

Igy tehát tisztán áll a tény, miszerint minél fehérnyedűsabb a hus, annál táplálóbba; így őz, s marhahús táplálóbba mint a borjughús, ez viszont táplálóbba mint a hal. Ellenben galamb- s tyukhús könnyebben emészthetőségénél fogva még a marhahús felett áll. Sertés-hús — csekélyebb fehérnyé tartalmánál fogva — kevésbé tápláló, míg zsir-dúsagánál fogva a legnehezebben emészthető tápok közé tartozik.

A hus után a tojás adja a legelőkeltebb tápszer képét, mely nagymennyiségű fehérnyét, zsirt, sókat stb. tartalmaz, melyhez még csak közönséges konyhasó szükségesletik, hogy az emberi test vesztéseit tökéletesen pótolni legyen képes, mely ezáltal, egy munkás embernek 24 órai fehérnyé szükségét pótolandó, 18 tojás lenne elegendő.

A tojás, mint tudjuk, lágyan vagy keményen használtatik; az előbbi egyáltalában könnyebben emészthetőnek tartható, azonban a kemény tojás sem tartozik a nehezen emészthetők közé, miután a lágy tojásnak is a gyomorban előbb meg kell aludnia, s csak azután oldatik fel ismét, így tehát a kétféle tojás emészthetősége ugyszólvá egyforma. (Folytatás következik.) László Elek.

Egy tavaszi vasárnap falun.

Ne vegyétek rossz neven, ha a helyett, hogy leírnam előtteket a nagyvárosi életet, elvezetlek egy alföldi kis faluba s megismertetlek az ottani időtöltéssel. Legalább képezetben valam együttiránduljatok ki s szánjatok egy pár perczet arra, hogy végig nézhessétek egy napnak történetét.

Az időt pontosan meghatározni nem lehet, mert a falu tornyán levő óra még a mult héten megállott s a lakatos, a kinek kötelessége volna, egyenes utra téríteni, nagyon el van foglalva a vásári munkák készítésével. Különböznem is olyan nagy szükség van rá, mert hiszen a reggeli 5 óráig megszengeti a csordás, délben pontban akkor van 12 óra, mikor az árnyék a csepégekbe ér, este pedig akkor szokott lenni, mikor lemegy a nap.

Jelenleg ugy 8 óra tájon lehet az idő reggel, a mit onnan gyanítunk, hogy a templom-ajtó már ki van nyitogatva s az egyik kapuban már ott álldogál a fehérnép is teljes vasárnapi ornatusban, mindenkinek kezében a zsoltár s a szépen négy szeleltre hajtott zsebkendő. Nagy lassan terelőcsének egymás között, hogy „há! Istennek, bizon nagyon jó idő jár a tavaszi munkára!“ A lányok nagy vágyódással nézegetik egymás ruháját, kié a szebb? kinek milyen tetszik? — Az a vadgalamb-szin, épen 3 hét mulva lesz egy éve, mikor „megvevődött“, még sem hagyta meg a színt; egy kis szöke lányon meg egészen új ruha van, most jött el benne először a templomba, azt aztán sorra nézegetik, hogy milyen a fala (alapszin), hány garas volt rófe, talán nem is itt „vevődött“, milyen jól áll. A másik ajtóban a legények vannak összegyűlve, ezek már valamivel nagyobb hangon diskurálnak. Most épen azon tanakodnak, hogy hol lesz délután az összejövetel, majd megmutatja az sugár-barna fattyu, hogy ki tud ő nála szebb kapót vágni, egy kis nyalka legény pedig szörnyen erősíti, hogy délután a „Cserés-körön“ játszanak a lányok, ő tudja bizonyosan, sokkal jobb lesz oda menni. Egyszer aztán jön a haragzó tiszteletes uramtól, a mit mahelyt észrevesz a gyülekezet, azonnal kezd a templomba szállingózni, tudván, hogy ki van adva a rendelet a sendítésre. Egy kis idő mulva az iskolás gyer-

meket is szépen párosával megjelennek s elfoglalják rendes helyüket fenn a folyosóban, tiszteletes uram pedig olyan prédikációt tart a jelenlevő hívek előléására, hogy bizonyára nem bánja meg senki, hogy eljött az Istenházába.

Templom után kiki hazamegy, mert már ugy sem messze a dél, odahaza pedig előfogy a gazdaszszony a suhanczot, hogy „no Pista, mi volt a lecke?“ Az persze már tudja a rendes szokást, hogy otthon krédóba veszik, legalább azt megtartja a tanításból, menten le is veszik a gerendáról azt a nagy könyvet s nagy sokára meglelik a mit kerestek, a Szentírás azon helyét, a mely a mai prédikáció alapigéjeül szolgált. Az ebéd nagyon hamar bevégeződik s ezután veszi kezdetét a tulajdonképeni rendes időtöltés.

Jól esik az mindeneknek, s miután lerótta kiki a heti tartozást, elteszi egy rövid délutánra a földi gondokat s élvezi annak rendi és módja szerint a vasárnapi örömeiket. Az öreg emberek, öreg asszonyok kis apró löczákok vagy alacsony sárból készült padkákon sütékéznek, néhol kártya-kompanyia van s titik a koloposdit egy kedvőkre, az idősebb fehéréselédek közt egy egy csomó hazajárok vagy boldogszszony kering, mindenki elmondja, hogy „Jaj csillagom, beáldott jó szagui!“ s öszeszagolgatva három négy oldalról, átszolgálatja a szomszéd asszszonyak nagy lassan, miután magának egy kis ágacska leteszakasztott. Ha a „notárus“ ur vagy más affle úri cseledj jön, mind illedelmesen szerencsés jó napot kívánnak, aztán pedig „szólják szapulják“ egész napmentig. — A lányok két három párrájával öszszefogóva járknak, s ha egy ilyen másik mellett öszszetalálkoznak a keresztuton, megalakul a „czicza-kompanyia;“ van visonzás „Uczzu czicza te!“ „A jó macska nem ereszi az eget!“ „Szaladj már, erre gyere!“ stb. Egy-egy csapat legény beáll a játszó leányok közé, a másik meg ott tekezik a „nagy utcán.“ Az a legény, a ki a teket a könyöklőg (torony erkélye) fel tudja vágni s akkor felkézzel megkapni. Némelyik aztán olyat talál tahta suhintani, hogy vagy a dorong eltörök, vagy a teke sütvend el szem elől, ilyenkor aztán „só a lyukba!“ (müszó mely azt jelenti, hogy azt a lyukat, melyre a tulajdonosa ezt mondta, elfoglalni nem lehet), elkeresik egy darabig méltó boszankodással.

A falu intelligentiája rekt' uramnál van öszszegyűlve, ott irgitek-forgatik az ország dolgot minden vasárnap délután, mert a rektor nagyon szeretik, a ki nem csak hogy háromnyomos énekre tanítanak a muzsákat, hanem olyan különös vig mulatósas ember, hogy lehetetlen, az ő társaságában a világi ingó-bingó javakra gondolni. Mi-nyen különös volna, ha elmenne közülök, annyira hozzá vannak már szokva, hogy talán meg is siratnák. De nem is eresztik ám, a mint mondják, hanem ha kitelik a 4 esztendő, megteszik azonnal „notárus“-nak az öreg X. uram helyébe; nem arra való az ilyen virgoncz fiatal ember, hogy eldugják valami idegen helyre s ott aztán holta napjáig olvassa a bibliát a gyülekezetnek.

Lassankint elcsendesülnek a zajos utcák, legények, lányok haza halagnak az öregek is felkavaritják a bundát, gubát s nyugodalmas jóczakat kívának egymásnak. Jól esik már ezután egy kis harapni való is.

Valóban boldogság falun lakni, egyszerű faluban, jámbor emberek közt, csendes békeségben. R. I.

Az érmelléki szőlőgazdasági viszonyok.

Diószeg, apr. 6.

Szőlő- és borgazdasáttalunk, kedvezőbb eredménnyel találkoznak, mint a gazdaság egyéb ágában. Mindkét szőlőhegyünk kilencz-eltátságát 50 ezer pftért megvásárolván, bár e téren nem várt kellemelenséggel találkoztunk, ma már hála Istennek ott állunk, hogy szőlőhegyeink is szabadok, a tulajdonos szabad tetszése szerint élvezheti munkája gyümölcsét, s bár maradt némi gordiaszi csomó, reményünk van azt szerencsésen megoldhatni. — Általunk kért s fensőbbaleg elrendelt intézkedés folytán, hegyi tanács alakult, mely utjonnan szervezett hegyi rendszabályok nyomán a rend megalapítása, s vagonbiztonság felett, éber gondall örködik; s rövid életének már eddigelő is annyi jelét adta, hogy a régiebb „jóttink mentünk féle“ hegybirói számadásokat kiporozván, rendbehozta, jövőre pedig azok felett szigoruan fog örködni. Nyomasztó hazai viszonyainknak, egyik oka

levén a kereskedés pangása, s különösen a borke-reskedésnek nyereszkédő üzerek kezében fenekelése, e körülmény boszontóan sérti a termelőket, s mig ezen segítve nem lesz: nincs jövője borászataunknak. Mert tény, hogy borainkat üzerek kezek, már a sajtó alól csekély árért öszszesvárolván, azt megrontva, felkeverve adják el, minek először azon káros következménye van, hogy a legjobb hegyi borok hitele örökre aláásatik, másodsor, mert ezen üzerektől nem képes senki is bort eladni, s a legjobb borok az ászkon fenekelnek, ha csak felesleg áron elveszetegetni nem akarjuk; de végül azon vérlázító satyra is van, miszerint vendéglők s borházakban senki fia sem tud csak egy kanál becületes bort is inni, s mit megrontva felkeverve adnak, azt is három árért. Igazsága van hazánk nagy költőjének, midőn éneklí:

„Dicső hegyek! hány ronda kéz habar, Gerézdektől bort, mely visszamar Mint a duhábt el, vagy kábit s gyötör, Hogy kinba ful a töle várt gyönyör!“

E lázító visszaélésnek, valahára már végének kell lenni, a tiszta izhez szokott becületes magyar iny, nem tűrheti már azt, hogy tovább is méregkeverők nyujtsák italát, a tiszta szüz bor idejének el kell jöni!

Rég ideje már, mióta egy részvényes borász-egylet eszméje megpendült az Érmelléken, s az már az előbbi időben két kitünő s a közönség részvételével találkozó borkiállítás is rendezett itt Diószegen és Debreczenben, fájdalom azonban, jelenleg az ügy pang, s bár annak élére lelkes és nagybefolyásu egyének állottak, eredményt nem tudunk; vajha mielőbb létesülvén, érmelléki jeles boraink érdemlett kitüntetését s felismerését meghozná.

Itt nem lehet egy fájó körülményt elhallgatni. Volt az Érmellékek, egy észszel s akaratlanul kitünő, s semmi akadálytól és áldozattól vissza nem retentő borász, ez pedig volt néhai Radó János. Szívének s lelkeinek minden gondolata és érzése, az érmelléki borászat emelése, a tiszta szüzborak, az országgal s külfölddel megismertetés vágya s törekvése volt. Ez eszme volt ideálja, de abban a halál meggátlván, annak megtestesítést számos, még pedig halhatlan utódokra bízta, minden borait, s két darab, — az Érmelléken mint példányként mivel — szőlőjét, a pesti magyar Gazdasági egyletnek hagyományozván. A meghalt derék férfiú elvesztésén kelt fájdalomunk, csak azon tudat vigasztalható, hogy a felkarolt szent ügy elhunyt barátunkkal a ridég sírba nem hogy eltemetteték; de újabb, számos s szakértőbb egyén által felkaroltatva, új lendületnek néz eléje; azonban mint a dolgok eddig állanak, s mint azokból következtetünk lehet: reményeink meghiúsultak. Fájdalmasan érintett bennünket először is, mindjárt azon tény által igazolt hir, hogy a hagyományozott borok nagy részét, a helybeli szőlónak csekély árért elveszetegették, a miáltal a pesti orszagos Gazd. egylet szomorur leckézt adott nekünk, miként a legfinomabb boroknak sinec tehát más piacra, mint úzérkedő zsidó! Valóban kibárdulásunk keserves volt! De ez még nem minden, most már azon hir szárnyal, hogy a Gazd. egylet a hagyományozott szőlőket el akarja adni. E hir a hetedik égből rántott le bennünket. E hírek azonban mi hitelt adni nem akarunk; mert szerintünk, ki egész élte fáradsága gyümölcsét, a haza oltárára leteszi, azon letétemény nemzeti hagyományvá s kincsese válik, mit könnyelműen eldobni, elvetni nem szabad és nem lehet! Ily példák után ne keressünk többé honfiainkban lelkes áldozatkésztséget, mert azt már előre paralyálzatva látván. lehitött nagylelkűségök kifolyásának más csatornát fognak keresni.

Mintha hallanám az ellenveztet, hogy a hagyományozott két szőlő nem érdemelné meg a kezelés s utánjárás költségeit, stb. nem felejtettem el, a szőlővel egybekötött örökösödési kérdést sem; de mind ezek sem győzhetnek meg az eladás helyességéről. — Mert meggyőződésünk szerint a gazdasági egylet, nem bank-, nem üzleti társulat; hanem hivatalva van arra, hogy a föld- s szőlőművelés, bor-s pinzekezelés, állattenyésztés, ezélszerű gazdasági gépek meghonosítása téren, hasznos ismereteket s emzékter terjeszzen, legyen világitó fáklyája a setétben tévedezőknak, teremtsen lelkesedést a hol nincs, bátorítsa a kétkedőket, oszlassa a veszelyes balitéleteket, példa s jutalmazások által juttassa honunkat, a virágzás s jóllet azon fokára, mely után mindnyajunk buzgó imája epe-dez, a minek elérhetésé, munka és soha nem csüg-

gedő kitarítás mellett senki sem kétli. — S midőn ily nagy és dicső czélok lebegnek egy nemzeti társulat előtt, szabad-e, lehet-e akkor számították lenni, s feláldozni a célét néhány netalán felütnéhető deficiztér, nem, és ismételve mondjuk nem lehet, és nem szabad, annélkül, hogy a jó honfiak lelkesedése örökre le ne hangoltassék, s a hazaszeretet ékes, s minden üdvös gyümölcsöt termő virágáról, a gondatlan kezek által soha nem illethető hamv, le ne törültessek! Minélfogva a híreket hitelt adni nem akarva, az eladást a Gazd. egylet részéről feltenni nem akarjuk.

Huszonöt font török dohány.

(Jogi eset.)

A . . . , apr. 19.

A világ mindenben haladott; ezt tőle rossz néven venni nem lehet, mert a haladást előmozdító körülmények indokok, gombákent teremnek.

Egy eseményt rajzolk, mely fényeket erdemel azon erkölcsi szempontból, melyet a kor visszatükrözni látszik.

Egy a . . . i, bizodalmas vendéggel bíró vendéglőshöz beállt pár nap előtt egy idegen, és szállást kér a gazdtól, ki előbb valami finansz-hivaltal viselt.

A vendég nyugalomba helyezvén magát, melyen alszik már, midőn a szállástadó, vendége bőrondeit az előbbi életmód pontosságával kutatja. De mily kellemes volt a kereső vendégles meglepetése, midőn vendégénél 25 font csempészett török dohányra akad, melyet alkalmas indokul használhatott vendége éjjeli szállását kissé felosigázottan megfizettetni magának. Az öröm aludni nem engedé; birt mégis annyi becületeset, hogy alvó vendégét reggelig pihenni hagyta. Ekkor azonban következő párbeszéd fejlődék ki köztök:

Vendéglős: Ön dohány-csempész, s tőlem addig nem távozhat míg nekem 100 fot, s az újján levő arany gyűrűt át nem adja.

Vendég: Mit sem tagadok; de ha már fizetnem kell, adja ki legalább a török dohányt.

A vendéglős még ezen körökre is megtagadván, a vendég, a dohányon kívül, melyet egy zugban hagyott, felszelve sátorfáját továbbállott. Alig mult el azonban 10 percz, midőn a vendéglős lakását finanszok állják körül, s meglelik a dohányt. A vendéglős szabadkoczik, azonban haszatalan, mert a korpus delikti nála találatik. A finanszok jegyzőkönyvet vesznek fel (Protokoll aufnehmen) s a dohány utolsó birtokosa gözfürdő nélkül is isszad.

A csapás még nem teljes, mert alig rendezték a dohánykérdést, már idézettek embertünk a városi kapitánysághoz, kíndl arról volt valódva a vendég által, hogy az elmúlt éjjelen ez kirabolatván, 100 fttól és gyűrűjétől fosztott meg.

A szerencsétlen vendéglősnek nem jutván eszébe, a kifejlett zavar közepett a kiereszkolt 100 fot és gyűrűt félre tenni, a gyűrűt újján, a 100 fot zsebében feledé, s e szerencsényvel beállit a kapitányhoz, kinek hivatalhelyiségeiben a vadló rejtekben tartatott.

„Önnél ez éjjel egy vendéget loptak meg — igazolja magát!“ A vendéglős mindent tagad. A vendég eléállitatik, ki azonnal felismeri gyűrűjét, s figyelmezteti a kapitányt a vendéglős zsebeiben keresendő 100 ftra.

A kapitány megteszi kérdéseit, melyekre a vendéglős zavarral felel; „a gyűrűt vettem,“ mondja a vendéglős, s „birom régóta.“ „Mi titok van e gyűrűben?“ kérdezi a kapitány. „Semmi“ válaszol a meglepett. Mire a káros elől állván megnyomja a gyűrű titkos rugóját és uti-levelével megegyező nevével olvassa ki annak belsőjében. A 100 fot hasonlólag elveszik vendéglősünkől.

A közönség nagyon kíváncsi, hogy mi lesz minlebből? Vannak kik azt gyanítják, miként az idegen csak drágábban akarta csempészett dohányt eladni; miután, mint feladó a tettenkapás miatt 5/6 rész honoráriumban részesítették. F.

Egyveleg.

** (Az Egyesült-Államok elmőkét meggyilkolták.) Mint New-Yorkból a távsürgöny jelenté, Lincoln apr. 14-ikén éjjel orgyilkosok által megöltetvén, másnap meghalt.

T Á R H A Z.

Irodalom és művészet.

*(Hangverseny a zenede építendő háza javára). Ma april 30-án d. u. 4 és fél órakor műkedvelői hangverseny lesz a pesti ev. gymnasium dísztermében, a zenede építendő háza javára. A műsor következő. Első szakasz: 1. Nyitány Moscheles Ignác „Az arcképek” című művéhez; előadja a zenekar. 2. „A férfi”, költemény Petőfi Sándortól; szavalja Csery Kálmán, a ki egyszermind a hangverseny rendezője. 3. „A fulánk”, románc Garay Jánostól, dallamát szerző Mutsenbacher Viktor, zenekarkísérettel énekl. Szabó Róza k. a. 4. „Regék”, szerző Schumann Róbert, előadják Kulser Mari, Kuller Cecil kisasszonyok s Tolnay Soma. Második szakasz: 5. „A zászlótartó”, ballada, írta b. Eötvös József; szavalja Mihálkovits Ilka k. a. 6. „Recitativ s aria”, Verdi „Ernani” című színdarabjából; énekl. Thaisz Péter. 7. „Zongora-verseny” (A moll) szerző Hummel N. J.; zenekarkísérettel mellett előadják Kiss Irén k. a. 8. „Magyar roham induló”, Liszt Ferenc; előadja a zenekar.

*(Még egy jótékony célú hangverseny). A pesti kir. nagygymnáziumi segélyegylet javára, ma, apr 30-án d. u. 4 órakor szintén műkedvelői hangverseny lesz a nemz. muzeum dísztermében, mely lakommal Pauliné Niczky-Szőllősy Róza, Rabatinsky Mari, Szerdahelyi és Pauli is közre fognak működni. A fellépő műkedvelők Lépesi Ilka, és Liphay Apollonia kisasszonyok, Beregszászi Gyula, Kováts Gyula, Engeszer József, Hirschfeld Lajos és b. Vay Lénart urak.

*(Jogtudomány s törvényhozás.) néhány száz hazánk jogtudósaival „czim alatt Lampel Róbertnél egy füzetet jelent meg, a szerző megnevezése nélkül. 24 lap. Ára 30 kr.

*(Wagnernek „Lohengrin” operájára) nagyban készülnek a nemzeti színháznál; a szöveg már le van fordítva. Ugyanitt Erkel és Doppler „Erzsébet” című operáját is színre hozni szándékoznak, melyben a czimszerépet Pauliné fogja énekelni.

*(Pályanyertes színmű.) A kolozvári drámai pályázatnál kitűzött 50 aranyat Szász Károly nyerte el „Lelencez” című színművével.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

*(A pesti iparkidállás ügyében), apr. 25-ikén b. Eötvös elnöklete alatt tanácskozást tartottak. Azon kérdést merített föl, vajjon a kiállítás helyi, azaz csupán s testvérvárosokra kiterjed, vagy pedig országos legyen? Az utóbbira határozatot é magukat, miután Pestnek mint központnak, köteleessége, az ország többi városainak alkalmat nyújtani, hogy a közönséget iparteműnyekkel és industrialis haladásukkal megismeressék. B. Eötvös, a jelen voltak kérelmének engedve, a vállalat előre áll, mint elnök, s rögtön bizottmányt küldötté ki a program elkészítésére s a szükséges előintézkedések megtételére. E bizottmány tagjai: Rottenbiller, Korizmis László, Szabó József tanár, Ybl, Discher, Pozner, Heller, Luczenbacher, Oetl, Dankos, Acs, Kirner, Jankó, Kern István, Fischer Péter, Jandorek, Bachmayer, Kralik és Ildényi urak. A bizottmány hétfőn, május 1-jén fogja első ülését tartani.

Közintézetek, egyletek.

*(A magyar tudományos akadémia) e hó 24-én tartá első ülését saját palotájában; ez ülés a bölcselati, törv. és történettudományi osztályok ülése volt. Az ülést gr. Desseffy Emil elnök nyitá meg. — Az osztályülésben Szilgyi Ferenc Tunyogi József volt kolozvári tanár fölött tartott emlékbeszédet; Hensslmann Imre pedig „a kereszt használatáról a keresztény építészetben” értekezett. De ez alkalommal nem lesz érdektelen az ülés termelése is megismertetni a közönséget. Ez hosszas négyosz alaku s igen szép terem, de a berendezésnél első pillanatra fölűnik, hogy a főolvasó számára kijelölt hely czélzerűtlen, mert oldalt s így a hallgatók nagy részétől távol esik. Másik hiány, hogy a hírlapi referenciák számára elfeledkeztek helyet jelölni ki, már pedig, mint egyik politikai lapunk írja, az akadémia, mint nemzeti közintézet, az összes magyar közönséget közvetlenül érdekli s a lapoknak joguk van követelni, hogy lehetőségessé tessék nekik, közönségüket az akadémia nyilvános üléseiben történetekről közvetlenül értesíthetni.

*(A pestbudai hangász-egyleti zenede) május 4-én délután 5 órakor a városi színház-épület termében közgyűlést tart, melyre az egyleti tagok meghívattak. — A gyűlés tárgyait a tisztviselők, és igazgató-választmány megválasztása és az egyleti múlt évi számadások előterjesztése fogják képezni.

*(A kecskeméti kisdudóda) már majdnem felfoszóban volt, midőn egy derék pártfogója annak lételet továbbra is biztosította. Ugyanis Fektor József prépost s helybeli plébános állt az ügy élére, ki a kisdudóda szállítását és alkalmas helyiséget bérelvén, a tanított saját költségén marasztalta vissza azon reményben, hogy a szülők s a városi község be fogják látni a kisdudóda tömeges pártolásának szükségességét. Kecskeméti ugyanis az óvodának nincs saját pénzalapja, hanem azelőtt egyesek magánadományaiából tengődött, utóbb az egyházi tanács vette pártfogásá alá.

*(Uj viszontbiztosító-társulat) van alakulóban. Ugyanis, mint a hiv. lapokban olvassuk, az államminiszterium a többi érdekelt miniszteriumokkal egyetértőleg, gr. Zichy Ödön, Urményi József, Lónyay Menyhért, Mannó István, Fuchs Rudolf, Ullman C., Somssich Pál, gr. Andrássy Gyula, Koppély Frigyes, Hajós József, Kern Jakab, Dumba Mihály, Rach György, Lévy Henrik, Tóth Lőrincz, Benesch Frigyes, Schindler Sándor Gyula, Seey Frigyes és Stamatz J. H. s társa uraknak egy viszontbiztosító-társulatnak Bécsben „Securitas” név alatti felállítására engedélyt adott s a társulati alapszabályokat helybenhagyta.

*(A dunántúli történetkedvelők) e hó 17-től 21-ig Komárommegyéiben Csepel, tartották hatodik összejövetelüket, hová az ottani, figyelmet érdemlő levélárakkal bíró közbirtokosság által meghívva voltak. Húsvét másod ünnepe a történetkedvelők szép számmal jöttek össze, s elnökül Ghiczy Kálmán kérve föl, megkezdték a főolvasásokat. Először is Ráth Károly a Komárommegyei hódoltságáról értekezett s később egy győri pecsétygyűjteményt mutatott be. — Thaly Kálmán a kurucok által 1705 és 1708-ban kiadott nyomtatott újságlapokat ismertette, melyeket a gr. Károlyi család pesti levéltárában talált, s melyek által a magyar hírlapirodalom 78 évvel feljebb vihető. Ugyanő Thököly Imre fejedelem életének legutolsó szakából is mutatott be eddig teljesen ismeretlen 30 darab történeti fontosságú levelet, melyeket a bújdosó fejedelem Nikomédiából, alig két három héttel halála előtt írt a Széchenyihez, Forgáchhoz, Eszterházy Antalhoz, Pekry Lőrinczhez sat, szóval a kurucok fejeihez. — Nagy Imre, több közt a költő Zrinyi Miklós egy eddig ismeretlen levelet, Rosos Miklós az Árpád- királyok több ismeretlen pénzemét mutatta be. Végül Dezso a veszprémi vár régi épületről tartott értekezést. — Ezután több jelen nem volt, de ügybuzgó történetkedvelőit olvastak föl érdekes közleményeket. — Végül Sárközy József mutatta be magával hozott, többnyire drága érczekből álló műkincseit. — A gyűlés egyik tárgya az alapszabályok megvitatása volt, melyek némiképp felsőbb helyre fognak terjesztetni. — A szétosztás 21-ikén délután történt, midőn a szép eredményű gyűlés véget ért. Főlemlítendő még, hogy e gyűlésen a közel vidék értelmiségi is szép számmal megjelent, továbbá azon igazi magyar vendégzeretet, melylyel Csepel tudós hazánkfiat fogadták.

*(A buharesti magyar olvasó-egylet) — buzdító fölhívások folytán — Szokoly Viktor 6 kötettel, Emich G. 33 kötettel, Hartleben, 32 k. Heckenast 35 k. Lauffer testvérek 65 kötettel gyarapíták. A műgyelet 9, a képzőművészeti társulat pedig 7 darab képet küldött számára.

*(A szatmármegyei fők-gazdasági egyesület) évi rendes közgyűlése Szatmáron, a város ház tanácstermében május 3-ikán lesz, melynek főtárgyát az elnökök és választmányi tagok újra választása képezi.

*(A tiszaí vaspályatársulat közgyűlése) Bécsben megtartatván, az üzleti eredményekről előterjesztett jelentésből kitűnik, hogy a múlt évi bevétel 2^{1/10} és a kiadás majd 1^{8/10} millió volt; tiszta jövedelem 1,255,697 ft. Ez az alap-tőkének 2.95 százaléka, vagy is 4^{1/10}-el kevesebb az 1863-ki jövedelemnél. A kamatfizetéshez szükségelt pótlékokat a pénzügyminiszterium május

1-re kiszolgáltatta a társulatnak. A visszalépett gr. Apponyi helyébe Stummer Károly választotta be az igazgató tanácsba.

Balesetek, elemi csapások.

*(Tíz ember haldós megsejrése). Nagy-Károlyból írják nekünk apr. 23-ról: A nagykarolyi és mezotereimi határ között régi időkől fogva egy szépen rendezett fűcánnyos kertje volt a gróf Károlyi családnak. Ebből azonban még 1848 előtt elvitték a fűcánnyokat más vidékre; 1848 után pedig lassankint kiirtották a kertet is és szántó-földekké alakították. S most, miután a tagosítás végbement, az erdősz hajdani laka s a fűcánny-tenyésztésre alkalmazott épület egy oly birtokos tagjába esett, kinek ezen épületekre szüksége nem lévén, azokat a gencsi ref. ekklesiának el is adta. Az ekklesiája naponként 30 embert rendelt ki az épületek lebontására. S e közben apr. 22-én délután történt azon megrendítő esemény, hogy a zsindey és lécek lebontása után megindultak a szarufák is a padlóson jelen volt munkások között 10 embert leverték. Szántay Ferenc és Sarkady István rögtön meghalt, Beretz György félóra múlva. Bereczky András és Luczás András életéhez sincs semmi remény, — s ezeken kívül még ötven vannak igen veszélyesen megsejrést. A szomorú esemény megrendítő hatást tett a falu összes lakosainál.

*(Tízéves Bogdányban.) A mint értesülünk, a Visegrád mellett fekvő Bogdány helységben apr. 27-ikén reggel tűz ütött ki, s a szeles időben alig félóra alatt 60 házat elhamvasztott.

Mi újság?

*(Ötezer éves mumia.) A nemzeti muzeum ritkaság-gyűjteménye e napokban egy négy éves gyermek mumijával szaporodott. E mumiat Thébében, Egyiptomban találták, s Európába küldtetvén; Csúzy Gizella k. a. ajándékozta a kemény fából készült sarkopohallal együtt a nemz. muzeumnak. E gyermek-mumia fejjét Bécsben tudományosan megvizsgálták s úgy találták, hogy körülbelül 5000 évvel ezelőtti időkől való.

*(Magyar orozslán-vadászok.) Algiri lapok gr. Széchenyi Bélától a következő távirati tudósítást hozták: „Batua, apr. 15. En két orozslán löttem, Erdődy kettőt, ezek között egy rendkívül nagyot. A vadászatot május hónapban át folytatni fogjuk.”

*(Hermann és orozsláni) két havi szünet után e hó 24-én ismét megjelentek a pesti cirikusban, s a veszélyes mutatvány nagy közönséget gyűjtött össze. Eleinte, midőn Hermann a ketréczbe lépett, a vadállatok szokás szerint szeliden viselték magukat, midőn azonban a vakmerő férfi az anyoroszlan felé csapott vas ostarál, az dültől tajtékozva felugrott, gazdjára rohant és oly erősen megharapta jobb karját, hogy a vér mindjárt kibugyanit. Egy kívülről a ketréczbe tett pisztolylövése a dühös állat egészen visszavonult és Hermann még idejekorán elhagyhatta az orozslánbarlangot. Ez már a második veszélyes összekocznás, melybe Pesten Hermann orozslánjaival jutott. Az első ártalmatlanul folyt le; ez utóbbi sérülés azonban, mint mondják, orvosi vélemény szerint igen jelentékeny.

*(Üngyilkosságok Pesten.) A lefolyt héten Pesten három üngyilkosság is történt. A fővárosban oly nevezetes napon, Szent-György napján, egy szegény alkusz, nem tudván fizetni házbéretét, csekély vagyonát árverés alá bocsátották. E fölötti bánatában, a mint az első darabot eladták, a szomszéd szobában fölé lötte magát, négy árva gyermeket hagyván maga után. — Egy Sonnenberg Rozália nevű 17 éves izraelita leány pedig gyufa általi mérgezéssel vetett véget életének. Üngyilkosságának indokait titok fedi. — Ugyanaznap este tizedfélkor pedig a városi fogást fásorban két városi drabant a szintén 17 éves Pástét Antal kereskedő segédt, agyonlöve, halva találták. Az illető pisztolylövéssel vetett véget életének. Üngyilkosságának közelebbi körülményeit szintén nem tudjuk.

*(Pénzszekrény a Tiszában.) A napokban a halászkö a Vedres-erdő közelében a Tiszában egy Wertheim-féle pénzszekrényre bukkantak, mely alul-felül be volt törve. Mint a szegedi lap írja, a helybeli kapitányi-hivatalhoz szállítatván, ki-sült, hogy ez azon pénzszekrény, melyet nem réz-giben az ő-becsei sópénztárból raboltak el.

Melléklet a Vasárnapi Újság 18-ik számához 1865.

*(A lipótvárosi templom kölcsönére) Wenckheim Krizszina grófnő 1000 forint irt alá.

*(A pesti csónakverseny a Dunán) június 6-ikán lesz. A versenyben a dunagőzhajózási társulat is résztvenni készül s erre már ugyan-csak időmitya embeiret. — E társulatnak kívül a Pesten alakult két társulat — a kékek és a barnák — továbbá a paksi és pozsonyi egyletek készülnek versenyre szállni a budapesti hajósegylettel, sőt hír szerint Hamburgból is jönnek le ifjak, kik a versenycolnakot vaspályán szállítják Pestig.

*(Allandó színház Szombathelyen.) Már régebben fölmerült az eszme, hogy Szombathely lelkes magyar városban a hazai színházterület állandó csarnokot állítsanak. Némi csekély töké már van is letéve e célra, melynek alapját a vasmegeyi naptár, a műkedvelők által rendezett táncsziválgalom és színi előadások jövedelmei s a Gígler József borostyánkő plébános ur által ajándékozott 4 db. arany vetők meg; most azonban nagyobb lépés történt ez ügyben előre. Ugyanis a házakhoz tartozó palatás-kertek közelebről kiosztatván, alkalmas helyen 492 ölnyi telket szereztek a színház számára, nagy részt önkéntes adományok utján, mely telek értéke 2189 forint képvisel. Így az ügy élén állók most már előrézteknek látják az időt, a kivitel megkezdésére s az april 2-ikán tartott gyűlésben választmányt neveztek ki Horváth Boldizsár elnöklete alatt az ügy tovább fejlesztésére, mely választmány a Holczhaim Károly építész által készített tervet már elfogadta s annak közadakozás vagy részvények utján fölállításáról gondoskodik. Így ismét eggyel több magyar város lesz, mely a hazai színházterület rangjához illően fogja méltatni.

*(Régi sírok.) Veszprémből írják, hogy Vörösbéri mellett, az almdú szőlőhegyen a szőlőbirtokosok veszni indult vén szőlőökéiket kivágatván, s újból ültetés alá a talajt földforgatás által készíttvén elő, forgatás alkalmával régi sírok bukkantak. A koporsót mesterségesen összeillesztett lapos kővek képezik, a csontvázak mellett feketére égetett korákat, tányérokat, némelyik csontváz mellett füvedényt s egy némvézi kézre mutató rézművet is találtak. A csontvázak koponyái sajátságos alkotásúak, az itt lakó népafajok egyikének koponyájához sem hasonlítathatók, az arc aránytalanul rövid, a főtető aránytalanul hosszú. — Állítólag egynek a halottak közül nem lapos kővekből volt kirakva nyughelye, hanem valódi feketére égetett cserépkoporsója volt, de a munkások összetörték. A rézművet is azon csontváz mellett találták, mely ebben a koporsóban pihent. E rézmű valami fegyvernek alkatrész lehetett, mert a végén levő bemélyedésekben vasroszadásos látható, jelölő, hogy valamivel lehetett kapcsolatban, de a vasat a rozsdá s századok folyamában megemészte. A sírok nincsenek mélyen — alig két lábnyi mélységben; hogy ide temetettéők időszakában helyebben lehettek, abból következtethető, mert helyediben vannak a sírok, honnan a földet részint a vízmosás, részint a lefelé kapálás folyvást alá vitte, s így a sírok mélységét évről évre kisebbitette.

*(Borzasztó gyilkosság.) Ifj. Jeszenszki Károly, egy becsületes apának egyetlen fia, a délegyházi pusztán, a mint egyik este a Bugyiban tartott bucsúról négy lövél kocsival Délegyházára haza igyekedett, a pusztá közelében meggyilkoltatott, kocsisával együtt, áporék szabadsági katonák által. A kocsis neje és egy fiatal család, kik szintén e kocsin voltak, megmenekültek. A tetteseket a Bugyiról kiküldött csendőrök még azon éjjel elfogták Aporkán. Feleltők rögtönbíró-ság fog ítélni.

*(Névmagyaritások.) Felsőbb engedély mellett Stroh Miksa pesti kereskedő „Pozsonyi”-ra, — Augsburger István zombori segédlelkész „Rónai”-ra, — Petrás Ferenc és János pesti illetőségű testvérek pedig „Bugyi”-ra változtatva vezetékneveiket.

*(Koresma „Kakas Mártonhoz.”) Mint a „Hortobágy” írja, Debreczenben a Csapó-utcán egy korcosmának „Kakas Márton” nevet adtak. A czégen, virító ékes öltözékben, paripán lépdel Kakas Márton. — Az irodalmat és népművelőt ilyenféleképpen már többszörösen megtisztelte Debreczen. Így Csokonai neve is arcképe is nem egy korcosmánál szolgált már czégül, egyik leg-híresebb bormérő hely pedig „Novella” czimen volt ismeretes.

*(Czifolat.) Sziget-Monostorról egy értesülünk, hogy az ottani szerencsétlenségről a V. U. 16. számában közölt tudósítás némely pontja nem egyezik meg egészen az igazsággal. Névszerint nem érheti hanyagsági vagy mulasztási vád az előjárókat. Az átszállításra néve ugyanis eléggé gondoskodva volt jó karban levő szállító eszközökörök nem igaz, hogy csak egy ladik állott volna az átkelőhöz rendelkezésére, sőt ezen kívül még egy nagy újkompis egy új dereglye is ott állott. A megei hatóság egy vizsgáló-bizottságot küldött a helyszínére, mely a tett intézkedéseket szintén rendben levőknek találta. A nagy szerencsétlenség oka nem kereshető egyébben, mint amaz átkelő nép könnyelműségében s vakmerőségében, hogy sietségében seregesen töltud a kisebb ladikba, mely a túlságos terhet meg nem bírta. Ezt vallják a menekültek is. — Különben 8 ember holttestét még mindig a Duna hullámai takarják.

*(Halálosítás.) Londonból jelentik, hogy Kmety György ott idegészlehdűsében meghalt.

*(Fehérvári.) Borsodmegyei andornaki születési Heller Jónás ötleten ifju szappanos legény, a ki mintegy két hónappal ezelőtt Nagyvárad felé vándorlásnak indult s kinek holléte most nem tudatik, ezennel felhivatik, hogy miután édesatyja most elhalt, ő mint az árva testvérek között leg-idosebb, minél előbb haza siessen. Borsodmegyei Novajon apr. 24. 1865. Heller Jónás mint nagy-bátya.

*(Hibaigazítás.) Lapunk múlt számának „Simontornyáról” szóló cikkében, a 195-ik lap első hasábjában első sorában két szó kimaradt, mely e szerint így olvasandó: „Fehér zászlóval követéséget küldöttek ki.” stb. Továbbá ugyanazon cikk végén a 17-ik sorban „nagy” helyett „nagy” olvasandó.

*(Adakozások.) A „V. U.” szerkeztőséghez most heten beküldetett:

Az erdélyi szülőkörök javára Pestről N. N. 1 forint.

Nemzeti színház.

Péntek, april 21. Zamára Antal hárfaművész hangversenye. Ezt megelőzte „Apát keres” vigi. 2 felv.

Szombat, april 22. „Kamilla” Eredeti opera 3 felv. zenéjét szerzette Fáy Gusztáv.

Vasárnap, april 23. „Mári, egy anya a nép-öl.” Dráma 5 felv. Fordította Czákó. A czimszerzőpött tag lépett föl nagy sikerrel.

Hétfő, april 24. „A szövetségese.” Vigjáték 3 felv. Franciaából fordította Feleki.

Ked april 25. „Macbeth” opera 4 felv. Verditől.

Szerda, april 26. Először „Az igaz barát” színmű 4 felv. Vaquerie Ágost után fordította Benedek József.

Csütörtök, apr. 27. „Kamilla.” Opera 3 felv. Fáytól.

Szerkesztői mondanivaló.

7658. Pest. B. J. I. A gondosan irt két hosszú német levlélből a magyar irodalom iránti szép érdeklődésű olvasók ki leginkább s ezt teljes elismeréssel fogadjuk, különösen azok részéről, kik más nyelven dicserik az Ur. Egyébírtant a levelekben tett indítványok s ajánlatok egy része pedig szükségleten változtatásokat érdem, másik részét pedig megvárjuk, amíg a szerkesztők megérkeznek, azok helyett ismét újakat ajánl, mint ez: ünhet (vasárnap), elsőd, másod, harmad (vagy hetköz), negyed, ötöd, hatod (vagy hetköz). Egyáltalában nem látjuk át sem szükségét, sem elvárásukat, hogy ezekkel a névadók által szentesített és közgyógná vált: szerda, csütörtök, péntek stb. elnevezéseket pótoljuk. Soha se bolygassuk az ily szavakat, mert majd nagyon sok dolgunk találna lenni. Pedig van egyéb teendő elég.

7654. Orkeny. Sz. — Sajnájuk, hogy a tudósítás ismét félre kell tennünk, használatalan. Több ízben kijelentettük, hogy az efféle magán személyeskedések elől könytelenek vagyunk elzárni lapjainkat. Mit érdekl az a nagy közönség, hogy egy hírlapi tudósító kit tart a nagy közből derék vagy elvetemült embernek? Nem akadna más kérdődékü tárgy?

7655. Tura. R. M. A közleményeket köszönjük; alandó alkalommal felhasználjuk. A küldött rajz csak-ugyan nagyon tökéletesen s érthetően eljuttatott.

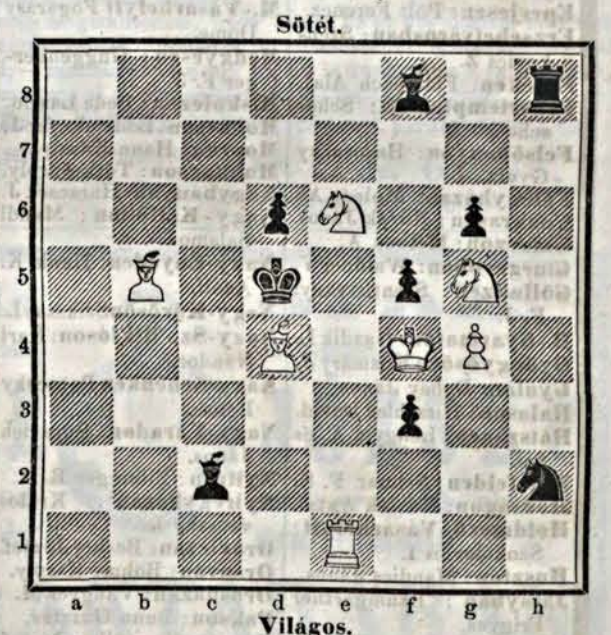
7656. Dioszeg. Sz. J. Nem kétértelmű rajta, hogy Révay Miklós nyelvtudományi pecsétnyomóját szívesen fogják venni a nemzeti muzeumban.

7657. H.-M.-Vasarhely. G. S. Az újabb rajz már használhatóbb s talán boldogulnak vele metszőink.

7658. Arad. F. K. Az utóirat valóban megható. Minő arany szavak az ilyenek: „A V. U.-ra nem csak én fogok éltöm fogyni, hanem mindenki, ha nem négy éle fiamnak is végrendeletben meghagyandom, hogy a V. U.-ra mind-ahog praenumeralizálom, mig azt a P. A. törzse kezeli.” Csupa merő dicsőeskedő ide írta e sorokat, egyáltalán köszönetet mondva a szép kiltásokerit magunk és „törzsin” nevében. Különben a megértett fő indító okról bővebb felvilágosítást ohajtunk.

SAKKJÁTÉK.

278-ik sz. feladv. — Czenthe Józseftől (Miskolczon).

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

A 278-dik számú feladvány megfejtése. (Engelhardt-tól Gera-ban.)

Világos. Sötét. Világos. A) Sötét. 1. Vg5-g2 Ke6-d7A) 1. ... 2. Hd5-b6 tetsz. szer. 2. Hd5-c3 tetsz. sz. 3. Vg2-fmat. 3. Vg2-fmat.

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fülöp József. — Nagyváradon: Pál Resz. — Egerben: Tilkovszky F. — Tályán: H. Nagy Lajos. — Miskolczon: Czenthe József. — Nagy-Kőröson: Nemcsik Lőrincz. — Deménden: Baross Miklós. — Pesten: Rakovszky-Vagyon Judit. — A pesti sakk-kör.

TARTALOM.

Cobden Richard (arckép). — Vak Béla hitvese. Zilahy Imre. — Simontornya szerepe a kuruczvilágban (vége). Thaly Kálmán. — A hákörtége s a sveici Álpe-szen (képpel). — Vármegehi rabok (XLVI. kép a hazai népeletről). — Tápseinek László Elek. — Egy tavaszi vasárnap falun. II. I. — Az érmelelt szőlőgazda-sági viszonyok. — Huszonöt font török dohány. — Egy-veleg. — Tárház: Irodalom és művészet. — Ipar, gaz-daság, kereskedés. — Közintézetek egyletek. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szer-keztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Hónapi-és hetinap	Katholikus és Protestans naptár	Görög-orosz naptár	N a p		E j		H o d	
			hossza	köl nyug.	hossza	köl nyug.	hossza	köl nyug.
30 Vasár	A 2 Mis. Dom. A 2 Mis. D.	18 C 2 Ján. rem.	4 Nikanor	6. p. 14 21	6. p. 4 7	6. p. 9 39	6. p. 8 59	
1 Hétfő	Fulop és Jakab	19 János	5 Bojt	14 25	4 45	7 10	9 35	10 0
2 Kedd	Althaus, Zsigm. Zsigmond	20 Theodóm	6 Bojt	14 29	4 45	7 12	9 31	11 8
3 Szerda	faltalálás Javenél	21 Jakab apost.	7 Temp. sz.	14 32	4 41	7 13	9 28	0 6
4 Csüt.	Flórian, Amália	22 Terecskúts	8 Bojt	14 36	4 39	7 15	9 24	1 5
5 Pént.	János (Pine) Gothard	23 György	9 Nátán	14 38	4 38	7 16	9 22	2 7
6 Szomb	János olajba foz. Áldot	24 Zach	10 Sab. 3.P.	14 41	4 36	7 17	9 19	3 7

Holdfényváltozások. D Első negyed 2-án 6 óra 20 perc kor délután.

SIREMLÉK-ALBUM
Az általam kiadott
ezőltnak előmozdítására az ország különböző vidékein, s a Duna-felvidékeken...

PEST-LOSONCZI
eredeti részvényeket,
magyar iparpapirokat,
KAUDER BERNÁT PESTEN.

NEUSCHLOSZ J. FIAI
Pesten, felduna-sor 52., 53. sz.,
királyi kizárólagos szabadalmazott
gépkezkatalaj-gyárának
főraktára
SIEBURGER GYÖRGY

Érezkoporsók főraktára
BESCHORNER A. M. és TÁRSA
Pesten, kis-hiduteza, a „vadászúrt“ mellett.

Id. Madarász András
vörösréz s vasművek raktára Pesten,
feldunasor 12-ik szám alatt.

A marhavész és marhabetegségek ellen
mint legkitűnőbb óvszernek elismert
KORNEUBURGI MARHAPOR
valódi minőségben folyvást kapható:

GIERGL HENRIK
üveg- s tükörkereskedése,
váci- és a régi posta-utca szögletén Pesten.
TÜKÖRRAKTÁRAT,

Csak 1/2 osztrák forint az ára
nagy pénzeremény-sorsjátékhoz;
1 millió 909,630 forint.

Fristöltésű keserűvíz
a budai Rákóczi-ásvány-keserűs-
forrásból.
Losér Péter,

Mi a nők legfőbb disze?
LILIAÉE PARISIENNE
szépség-szer használata által. Ezen szer rövid idő alatt a bőrt nemcsak sepleltől, máj-

Dr. Romershausen
szem-essentiája
a látszervek erősítésére és helyreállítására.
A fentebbi elvezés alatt egy könyvvív, ki kevés ideig üzletben, Dresdenban

Mindenféle órák
LECHNER JÓZSEF
ÓRA-RAKTÁRÁBAN
Pesten, váci-utca 5-ik szám alatt.

Ház- és háztelek-eladás.
Pesten, az aradi-utczában (Teréz-külváros), egy ház,
650 négyzetű ölet magában foglaló háztelekkel együtt,

„Hungaria“ biztosítobank.

A „Hungaria“ biztosítobank című magyar biztosító-társaság működését rövid idő előtt megkezdvén, azon oknál fogva bátrak vagyunk, a t. cz. közönségnek becses tudomására hozni, miszerint nevezett biztosító-intézetnek

Borsod-, Heves-, Alsó-Zemplén-, Torna-, Gömör-, Szabolcs-, Bereg- és Zólyom megyékre
névze megalapított vezér-ügynöksége részek bízott, s kerületünkben

tűzkár elleni biztosítások

a legmértányosabb feltételek mellett jutányosan egy általunk, mint minden nagyobb helyen felállított fő-, kerületi és alügynökeink által eszközölhetők.

Miután erről a nagyérdemű hazai közönséget értesíteni van szerencsénk, felkérjük egyszersmind belföldi intézetünk szives pártolására, ajánlván minden a biztosítás körébe eső szolgáltatunkat, s kijelentvén még az alkalommal, miszerint minden e tekintetben hozzánk érkező kérdésre készséggel nyújtunk felvilágosítást. — Miskolc 1864. december elején.

A „Hungaria“ biztosítobank miskolczi vezér-ügynöksége.

LICHTENSTEIN és FÜRÉSZ.

922 (6-6)

MARSHALL FIAI és TÁRSUK GAINSBOROUGHBAN

(Angolhon),

PEST: BECS: PEST:
Heusch Sándor F., Biedermann és Overhoff, Horváth Ferencz,

2 sasutca 12. sz. a. magyarhoni főügynökség, főügynökség a cs. k. tartományokra nézve, váci-utca 5-dik szám alatti házban,

ajánlják dúsán felszerelt raktárakat kitűnő és érmet nyert

GOZMOZDONY-CSEPLŐGÉPEK, LISZT- ÉS FÜRÉSZMALKOK,
s egyéb gazdasági gépekben a legjutányosb árákon. 1062 (4-12)

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentesen.

ROB-LAFECTEUR

Francia-, Osztrák-, Orszorosági- és Belgyűmban egyedül elismert tulajdonságairól kellő felvilágosítást nyújt minden könyv-árusnál és ügynököknél kapható ily című röpirat: „Brochure über die vegetabilische Heilmethode des Dr. Boyveau-Laffeteur.“

A Rob-Laffeteur, melynek hathatósága csaknem évszázad óta el van ismerve — vértisztító növényi szörp, mert könnyen emészthető és izlére nézve igen kellemes. Ezen Rob a bőrbetegségek, valamint általában a megrongált nedvek és vér által előidézett bajok gyógyítására, minden ország legelső orvosai által a legjobban ajánlották.

A szárazgyökérből készült hashajtó szörpöt (Syrup Sassa-parilla) stb. messze fölmulja, s egyszersmind helyettesíti a halmájolajat (Leberthran), az antiscorbuticus szörpöt, valamint a hamblagot is (Jod-Kalium).
E vértisztító növényi szörp csak akkor valódi, ha ezen aláírással van ellátva: „Grandeau de St. Gervais.“ Alaposan és rövid idő alatt minden egyéb merkurális anyagok használata nélkül, gyógyít újabb és élévült ragályos nyavalyákat.

Kapható **PESTEN: Török József** gyógyszerész úrnál a király-utczában 7. sz., **Thalmayer A. és társa. BUDA: Bakats L. V.** udvari gyógyszerész úrnál. **TEMESVÁROTT: Pecher J. E.**
A kézponti raktár létezik Párisban, dr. Grandeau de St. Gervais-nél, rue Richer, no. 12. — Hamisítások ellen óvást tétetik. Minden előforduló esetekben a szalag elküldendő, melylyel a dugasz borítva van, és melyen az aláírás: Grandeau St. Gervais található.
710 (23-24)

Fogorvosi ajánlat.
Vulkánit fogorok és egyes fogak, amerikai modor szerint, melyek minden eddig ismert készítményt sok előnyök által felülmúlnak, igen czélszerű módon készítettnek és tétetnek be.
HEKSCH J. G.
fogorvos által,
József-tér 3-ik szám alatt, a fiók-bankkal szemben.
987 (9-50)

ÜDÍTŐ-NEDV

(Restitutions-Fluid)
lovak számára

KWIZDA FERENCZ JÁNOSTÓL
Korneuburgban.

Elő Ferenz József ausztriai császár Ö Felsége által, az ausztriai államok bécses területeire nézve — megelőzőleg annak gyakorlati használatát illetőleg s a magas császári kir. ausztriai egészségügyi hatóság által történt megvizsgálattása folytán — egy kizárólagos szabadalommal látottat el, s a londoni 1862. évi világiállításán éremmel kitüntetve — ő felségeik az angol királynő s porosz király udvari istállóiában, az üdítőnedv készítő-történt hivatalos megállapítás folytán, a legnagyobb eredménnyel használták; ezen üdítőnedv a lovat legnagyobb megerőtetéssel jár munkában a késő korig folytonosan vidám s jó erőben fenntartja, s különösen terhes munka előtt s után erősítőleg hat.

Valdói minőségben kapható:
PESTEN: Török József gyógyszerész úrnál, királyutoza 7. sz. a.

Továbbá:
B. Gyarmaton Omasztá F., — **Debreczenben** Bigno J., — **Eperjesen** Zsembery, — **Eszéken** Deszati, — **Esztergomban** Bierbrauer J. G., — **Gyöngyösön** Koczanovich J., — **Győrött**: Lehner F., — **Ispereen** Flamm J., — **Kassán** Novelly A., — **Kesmarkon** Generaich, — **Kolozsvárt** Wolf J., — **Komáromban** Ziegler A. és fia, **Lugoson** Kronetter F., — **Miskolcon** Spuller J. A., — **Nagy-Beeskereken** Haldegger, — **Nagy-Kaniszan** Fesselhoffer és Rosenfeld, — **Nagyszombatban** Smokal és fia, — **N. Varadon** Jány A., — **Pakszon** Flórian J., — **Papan** Boermüller W., — **Pécselt** Háj E., — **Pozsonyban** Schertz E. és Hackenberger testv., — **R. Szombatban** Hamalliar A., — **Szabadkán** Setjokovits D., — **Szegszárdon** Hutter A., — **Szolnokon** Schetszik, **Székesfehérvárról** Kovács P., — **Sopronban** Müller és Mezey, — **Trencsénben** Weiss L., **Teplitzen** Weiss L., — **Varazsdon** Halter E., — **Zágrabbán** Mihics Gr., — **Zala-Egerszegben** Hulinsky A.

Egy palack ára 1 ft. 40 kr.
Két palacknál kevesebb nem rendelhető meg, a pakolásért 30 ujkr. számítatik.
Oszétvetészek kiküldése tekintetéből, más hasonló nem szabadalmazott gyártmányokkal, — tisztelettel kérjük arra figyelmeztetni, hogy a cs. kir. szab. üdítő-nedv palackjai czimképén a szabadalmi okirat, a londoni érem és a korneuburgi kerületi gyógyszerzertár czégje van nyomva, ez utóbbi meg a palackokra is beégetve. 982 (7-8)

MAGNESIA-SODRONY

világosság experimentálására.

Ezen legújabb világszámű anyag, mely a legerősb világosságot fejleszt ki, s a nap fényével vetélkedik, ajánl:
CALDERONI ÉS TÁRSA, 1075 (3-5)
látászerzők Pesten, a váci-utczában.

12 hüvelyknyi sodrony ára 20 krajczár ausztriai érték.
Levélbeli megrendeléseknél felkérjük az illető t. cz. vevőket, hogy a bérmentesítéshez megkívántató s a távolságnak megfelelő levélmark a levélhez csatoltassák.

200,000 ezüst forint

a legszerencsésebb esetben csak 6 o. é. forintért.

Már f. é. május 24-én és 26-án kezdődik a szabad Frankfurt város által felállított s biztosított legújabb nagy pénzsorsjáték húzása.

14,800 nyercemény közt követező főnyeremények találhatók, s föltétlenül megnyeretni fognak, n. m. 200,000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000, 20,000, 15,000, 12,000, 10,000 stb. forint.

Mintthogy az állam ezen pénzsorsjáték egész vezetését magára vállalta, s a számok mindegyike különbség nélkül a húzás folyamán okvetlen sorolások alá kerülendnek, s hivatalos sors-húzási lajstromok által ingyért fog igazolattani, mi kétséget sem szorvód, hogy ez által a t. résztvevőknek minden tekintetben a legnagyobb előny és biztosíték nyujtatik.

A kormány pecsétjével ellátott, s az állam által kibocsátott

1 egész eredeti sorsjegye ára 6 ft. Fél eredeti sorsjegye . . . 3 ft.

Kéreményed sorsjegye szintén 3 ft. Kisebbségi felvilágosítást a játszóterv tartalmaz, s továbbá azon rendkívüli előnyökre, melyeknek tudása a legnagyobb fontossággal jár, — az illetők úgy fognak figyelmesen tétetni, hogy ha a megrendelések a keresztség hozzászólása mellett, minél előbb s közvetlen az alulírottakhoz intézettek.

L. Steindecker-Schlesinger, bank- s pénzváltó-üzlete mainai Frankfurtban.

A sors-húzási lajstromok és pénzváltó-üzletek a történet húzás után azonnal meg fognak küldetni. 1069 (6-7)

Komoly figyelmeztetés.

A tisztelt közönség gyermekei egészségét állapotának megserzésére és a meglévőnek fenntartására tekintetből az általam feltalált és kiállított biztos hatású

„giliszta-csokoládé“

olajtván megszerzeni, e törekvésében — már többször — hamisítva utánzótt készítménnyel lón rászédte.
Ennélfogva figyelmeztetem a t. közönséget, sziveskedjék ez ügyben bővebb tapasztalás szerzése tekintetéből egyszeregynesen tölem megrendelni, mely alkalommal a kiüldeményhez csomagolva nyerendő utasító könyvecskéből, egyéb hasznos tapasztalatokon kívül, tisztelt bizalomnyoson névjegyzéke is áttehető, kiknek száma mintegy 300-ra rug, ezekenél saját készítményű „giliszta-csokoládé“ mindenkor kapható. De ily helyeken is csak azon szelekt-köcsér állhatok jót, a melyek gyöngyöcskéken sajátkezű névaláírásom há tenyomatát viselik.
E figyelmeztetésem szükséges volta kitűnik a többi között különösen ez alábbi levélből is:

T. Kröczser Ágoston úrnak Tokajban!
Úraságnak bizonyosan jól fog esni a tudósítás, hogy „giliszta-csokoládé“ készítése csudalatos nagyszereű volt. És csakugyan sajnálatos volna, ha önök kiska idő-jártára nem kerülne a nyilvánosság elé, mert dacára a vegyészeti nagyban előhaladásának, az utánzótt „giliszta-csokoládé“ az önéhez sommi tekintetben sem hasonlítható. Megkülönböztetett mély tisztelettel.
Jazka-Bratinán (Horvátországban), január hó 20-án 1865. **Wiesner Hugo** m. k., földbírtokos.

A megrendelések posta után utánvétellel történhetők, 1 darab 20 kr-ért; csak nálam Tokajban 6 darab 1 forint.

PESTEN kapható **Török József** gyógyszerész király-utca 7-dik szám alatt, és **Thalmayer és társa** uraknál.

Kröczser Ágoston, 1086 (2-4) gyógyszerész Tokajban.

Mindenemő takarópapiros (Makulatur)
kapható Pesten, egyetem-utca 4-ik sz. alatti.

Pest, május 7-én 1865.

Előfizetési feltételek 1865-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Félévre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyszer használt petit sor ára, vagy annak helye egyszereű igtatásnál 10 krba háromszor- vagy többször igtatásnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetésnyeket elfogad, Hamburg és Altonában: Haasenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollien és Jaeger könyvkereskedés; Bécsben: Oppelk Alajos. — és Pesten: a kertész-gazdasági ügynökség is. József-tér, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden igtatás után 30 ujkr.

Algir és népei.

A világ szinpadán fölmerült nagy események között, a külföld ügyeit szemmel kísérő olvasók figyelmét bizonyosan magára vonta azon utazás is, melyre a francziák császára e napokban indult, s mely most szintén a nap eseményei közé tartozik.
Mi ez utazás czélja? az bennünket kevésbé érdekel: de korszerűnek találjuk, a harmadik földréz ez egyik szebb tartományáról, habár dióhéjban, némi ismertetést nyujtani, mely elég érdekel birhat mindhelyete ismeretlen.

Algir már 34 év óta Franciaország birtokához tartozik. Alig ötven évvel ezelőtt az oda utazás még ezernyi kényelmetlenséggel s valóságos önfeláldozással járt volna, de mióta e tartományt a franczia fegyverek meghódították, s mióta gyorsan robogó vasutak közelednek a szárazon s gözhajók szelik a tenger hullámain, azóta az algiri ut nem egyéb, mint egy kis kájkirándulás, melyre annál szivesebben vállalkozik az európai utazó, mert néhány nap alatt a nagyobb kelet minden szépségével megáldott helyen találja magát, a nélkül, hogy az európai kényelemeiről le kellene mondania.

Ha Pesten valaki vaspálya száll, már egy hét múlva Afrika északi partjain sétálhat, hol Algir a tengerparton mintegy 180 mérföldnyire terül el. E föld, a struccok és tevék hazája, melynek déli részén az Atlas hegylánczolatnak a forró gövve alatt is örök hótól borított bércei látszanak, azurkék égével, magas pálmáival, szóval: természeti szépségeivel épen úgy elbájolja az utazót, mint lekötik figyelmét a történelmi emlékek, melyek hozzá csatolják. A régi Karthago birodalma, melynek földén Scipio és Hannibal ellenségek gyanánt állottak szemközt, azóta is mindig ki volt téve az

újabb civilizáció hatásának, s alig van föld, melyen a romboló behatások időszakonként nagyobb változásokat eszközöltek volna, mint épen itten. A föld, melynek népe közt egykor a csillagimádás a rómaiak vallásának, ez ismét a keresztységnek engedett helyet, s hol a kereszt jelét újra Mohamed főlholdja váltotta föl: legalább egy részben most ismét kereszténynek kezében van.

Algir jelenleg azon csatorna, melyen az európai civilizáció Afrikába árad, s melyért

arab nyelv egyik elágazása. De napjainkban már több franczia gyarmat világosan mutatja az újabb franczia hódítás nyomait. Itt ott elszórva törökök is találkoznak, de a kiknek számát a zsidók is nagyon túlhaladják.

Városai közül egyik legnevezetesebb a tartomány hasonlóvá városa, Algir, a Közép-tenger mellett. E város, hajdan tengeri rablók fészke, egy kiemelkedő zöld pázsitos dombon festői szép helyen épült, s saját-
sága alaku házaival, csillogó fehér mecsetjeivel és karsu minaretjeivel feledhetetlen benyomást tesz az utazóra. Falai közt kelet sajtáságai az európai szokásokkal vegyítve föltalálhatók. Mint egy utazó írja, utcáit a legtarkább néptömeg képét tárják föl előttünk. Itt fekete arcau négerek, ott turbános barna mörök járnak az európai divatu bolt-kirakatok közt, míg odább gyönyörű arab-méneknek franczia katonák lovagolnak csillogó fegyverzetben. Itt a mörbazar apró divatczikkkel s örökös zsongással, míg néhány lépésnyire 1.700,000 frankon épült pompás színházban adják Verdi és Rossini dalműveit.

Algiri előkelő mörnö.

Épületei az ég alj hevéhez és a mör nép izléséhez alkalmaszva az európaiaktól nagyon különböznek. A magas házakon nincsenek tetők, hanem terrassok képezik a födélzetet, míg az ablakok helyét rácsokkal ellátott lyukak pótolják. De vannak újabb építmények is, ezek közt az úgynevezett „arab-franczia kollégium“, az ifju mör nemzedék kiképzésére. A téreken szobrok díszlenek, köztök az Isly herczeg szobra, ki Abd-el-Kadert elfogta. Hogy különben mindaz, a mi itt Európára emlékeztet, a hódító francziák műve, szűkségtelen is mondanunk.

Még sajtáságosabb az öltözékek külön-félesége, melylyel Algir utczáin találkozunk.